

Jaarverslag Compasnu13 2023

Inhoud

1. Voorwoord	3
2. Compasnul13.....	5
2.1 Programmalijnen.....	6
2.2 Samenwerkingspartners.....	7
2.3 Deelname aan overleggen	7
2.4 PR en communicatie.....	8
3. Kansen voor kinderen.....	9
3.1 Algemeen	9
3.2 Schakelbouw	9
3.3 Vve-locatieplan	12
3.4 Ve-beleidsmedewerker	14
3.5 Vliegende Brigade.....	15
3.6 Bossche Kwaliteitstandaard (BKS)	16
3.7 Niet stapelen maar vervangen	19
3.8 Dreumesarrangement	20
3.9 PeuterPlus	22
3.10 Peuterarrangementen.....	26
3.10.1 De Peutermonitor	27
3.10.2 Aantal peuters en bezettingsverloop.....	27
3.10.3 Bereik peuters op peuterarrangement per wijk.....	30
3.10.4 Bezetting locaties	30
3.10.5 GGD en vve-indicatie.....	30
3.10.6 Vervroegde plaatsingen en extra dagdelen.....	31
3.10.7 16 uur Ve-aanbod	32
3.10.8 Subsidiebeschikkingen en eindafrekening.....	32
3.11 Samenwerken met ouders.....	32
3.12 Zomerclub Plus	34
4. Doorgaande lijn.....	37
4.1 Kind in het centrum monitor.....	37
4.2 Werkwijze kindcentrum stimulering	38
5. Wijkgericht werken.....	39
6. Nieuwkomersonderwijs.....	42
7. Trainingen	45
8. Slot	47
Bijlage 1: Wijkindeling	48
Bijlage 2: Bezettingsoverzicht Peuterarrangementen.....	50

1. Voorwoord

'Een kompas als wegwijzer voor veiligheid en begeleiding, het wijst je in de juiste richting.'

Een kompas als wegwijzer voor veiligheid en begeleiding, het wijst je in de juiste richting. Die symboliek sluit wat ons betreft goed aan bij waar Compasnul13 voor staat; een 'critical friend' die vanuit vertrouwen het werkveld van de kinderopvang en het primair onderwijs ondersteunt en in de gewenste richting begeleidt.

Voor u ligt het jaarverslag van de werkzaamheden van Compasnul13 in 2023. In dit jaarverslag kijken we met een gevoel van trots en tevredenheid terug op de ontwikkelingen en veranderingen die we hebben doorgemaakt in het afgelopen jaar. De belangrijkste op een rij:

Subsidies

De subsidies voor samenwerken met ouders, VE-beleidsmedewerker en peuterarrangementen werden in 2023 voor het laatst via Compasnul13 aan de organisaties/locaties toegekend en verantwoord aan onze organisatie. Vanaf 2024 loopt dit rechtstreeks van de gemeente naar de kinderopvangorganisaties. We blijven wel inhoudelijk betrokken bij deze onderdelen in de vorm van begeleiding, ondersteuning en als 'critical friend'.

Organisatie

Het voornemen was om SSPOH, waarvan Compasnul13 deel uitmaakt, op te heffen vanaf 1 januari 2024. Het proces om voordien te komen tot een gemeenschappelijke rechtsvorm van kinderopvang en primair onderwijs, heeft echter meer tijd nodig. Het opheffen van SSPOH is daarom uitgesteld naar 1 januari 2025.

KIHC-monitor

In het afgelopen jaar is de vroegere stadsfoto als kindcentrummonitor doorontwikkeld naar een Kind in het centrum (KIHC) monitor. Deze is tot stand gekomen op basis van input en feedback uit het werkveld, in samenwerking met een focusgroep waarin een brede afvaardiging vanuit zowel de kinderopvang als het basisonderwijs vertegenwoordigd was. De bijgestelde monitor is opnieuw digitaal ingericht waardoor data overzichtelijker in beeld komen. Daarnaast is de monitor niet meer alleen gericht op kindcentra maar ook op zelfstandig gevestigde locaties. De conceptversie wordt als pilot uitgezet in de eerste helft van 2024 en de eerste afname is gepland in het najaar van 2024. Jaarlijks zullen we het gebruik van deze monitor evalueren en zullen we deze zo nodig bijstellen. Meer informatie en een uitgebreide toelichting aan het werkveld volgen in juni 2024.

Bodymap

In het afgelopen kalenderjaar is gestart met een inspirerende samenwerking met Bodymap. Bodymap is een organisatie die de totale ontwikkeling van kinderen stimuleert via beweging en speelplezier. In 2024 is een inspiratieavond gepland en daarna kunnen medewerkers zich opgeven. Bodymap komt in 2024 in ons trainingsaanbod.

Compas academie

Het opzetten van een academie is volop in ontwikkeling, in samenwerking met Digidact. In mei 2024 gaat de academie live. Het trainingsaanbod zal zoals gebruikelijk via de mail bij alle locaties terecht komen. Inschrijven gaat straks digitaal en via de website van Compasnul13.

BEA

De Bossche educatieve agenda (BEA) wordt vertaald naar een uitvoeringsagenda voor de periode van de komende vier jaar. Wij hebben deelgenomen aan de BEA tafel om hiervoor belangrijke input stadsbreed op te halen in het werkveld. De uitvoeringsagenda wordt naar verwachting vastgesteld in mei 2024. Deze vormt het uitgangspunt voor de werkzaamheden van Compasnul13.

Personeelwisselingen

Het afgelopen jaar hebben we van een aantal collega's afscheid genomen: Judith van de Berg, Dorien Stolwijk, Miranda Waarts, Greetje van Binsbergen, Suzanne de Mol en Sjoerd Kivit. Sommige collega's blijven nog wel vanuit de tweede schil betrokken bij Compasnul13 op projectbasis of als trainer. Dat waarderen we enorm. Zij hebben waardevol bijgedragen aan de ontwikkelingen binnen Compasnul13 en in het werkveld. De volgende collega's mochten we verwelkomen in 2023: Simone Heise, Greetje van Binsbergen, Sharon Grigoriou, Sien Rongen, Jorcho van Vlijmen. Hiermee is ons team weer volledig op sterkte en blijven we de kwaliteit waarborgen die u van ons gewend bent.

Leeswijzer

Dit jaarverslag 2023 gaat in op overeengekomen doelen, wat Compasnul13 heeft gedaan om die te bereiken en wat gerealiseerd is, veelal samen met onze stakeholders. Dat gebeurt langs de lijnen van de programma's genoemd in hoofdstukken 3 t/m 5. Alle ontwikkelingen binnen het nieuwkomersonderwijs worden beschreven in hoofdstuk 6. In hoofdstuk 7 wordt een overzicht gegeven van de trainingen die we als organisatie hebben verzorgd. Dit jaarverslag is hoofdzakelijk inhoudelijk. Voor 2023 maakt de financiële jaarrekening van Compasnul13 nog onderdeel uit van SSPOH.

We willen alle samenwerkingspartners, de gemeente en andere stakeholders bedanken voor het vertrouwen in Compasnul13 en voor de constructieve en prettige samenwerking in 2023. Vol vertrouwen kijken we uit naar het vervolg van deze samenwerking in het nieuwe jaar.

Angela Snoeren
Directeur

2. Compasnul13

Compasnul13, kortweg 'Compas', ondersteunt organisaties voor primair onderwijs (PO) en/of kinderopvang (KO) in 's-Hertogenbosch om de kwaliteit van hun werk voor de kinderen van 0-13 jaar continu te verbeteren. Ze is een gewaardeerd partner in het educatief-pedagogisch netwerk. Compas rapporteert aan de gemeente 's-Hertogenbosch en aan SSPOH, de Stichting Schoolbesturen Primair Onderwijs 's-Hertogenbosch. Compas krijgt subsidie van de gemeente 's-Hertogenbosch voor haar werkzaamheden.

Reguliere werkzaamheden

Compas heeft in 2023 een aantal werkzaamheden voortgezet. Ze heeft trainingen verzorgd, medewerkers van organisaties voor PO en KO gecoacht, organisaties verder geholpen bij de ontwikkeling van doorgaande lijnen, de kindcentrumontwikkeling gemonitord en geëvalueerd. Ook begeleidt, monitort en evalueert ze de kwaliteit van onderwijs en ontwikkeling met als norm de Bossche Kwaliteitsstandaard die is opgesteld met de gemeente 's-Hertogenbosch. Compas heeft input geleverd aan het tot stand komen van de uitvoeringsagenda van de BEA en het Onderwijs Kansen Beleid (voorheen OAB: onderwijsachterstandenbeleid). Compas verzorgt de uitvoering van de subsidieverordening Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) van de gemeente 's-Hertogenbosch. Daarnaast maakt ze deel uit van de Vliegende Brigade, voorziet ze in de projectleiding van de Zomerclub en nog veel meer. De medewerkers van Compas zijn professioneel en deskundig. Haar diensten en producten stemt ze continu af op behoeften in het werkveld en omstandigheden.

Visie

Compas werkt samen met professionals en ouders aan optimale ontwikkelingskansen voor kinderen van 0 tot 13 jaar. We zijn een deskundige en betrokken partner voor kinderopvang, primair onderwijs en gemeenten en een verbindende schakel in de educatieve infrastructuur. Vanuit de inhoud brengen we praktijk en beleid dichterbij elkaar. Dat doen we door naar professionals binnen organisaties te luisteren, met hen mee te denken en te inspireren. Wij geloven in de kracht van samenwerking, verbinding en innovatie.

Voor wie werken wij

Compas werkt primair voor en met professionals binnen de kindcentra; pedagogisch medewerkers, leerkrachten, locatiemanagers en directeurs. Compas staat open voor iedere professional, wil kennis delen en mensen en partijen met elkaar in verbinding brengen. Daarbij maken we gebruik van eigen kennis en ervaring en de deskundigheid van externe personen of partijen.

Organisatie en medewerkers

Compas ressorteert onder de Stichting Schoolbesturen Primair Onderwijs 's-Hertogenbosch (SSPOH). Ons team bestond in 2023 uit:

Angela Snoeren - Directeur, adviseur, projectleider (vanaf 02-'24)

Annette Baart - Directeur, adviseur, projectleider (tot 03-'24)

Simone Heise - Programmamanager, projectleider, trainer, coördinerend adviseur (vanaf 03-'23)

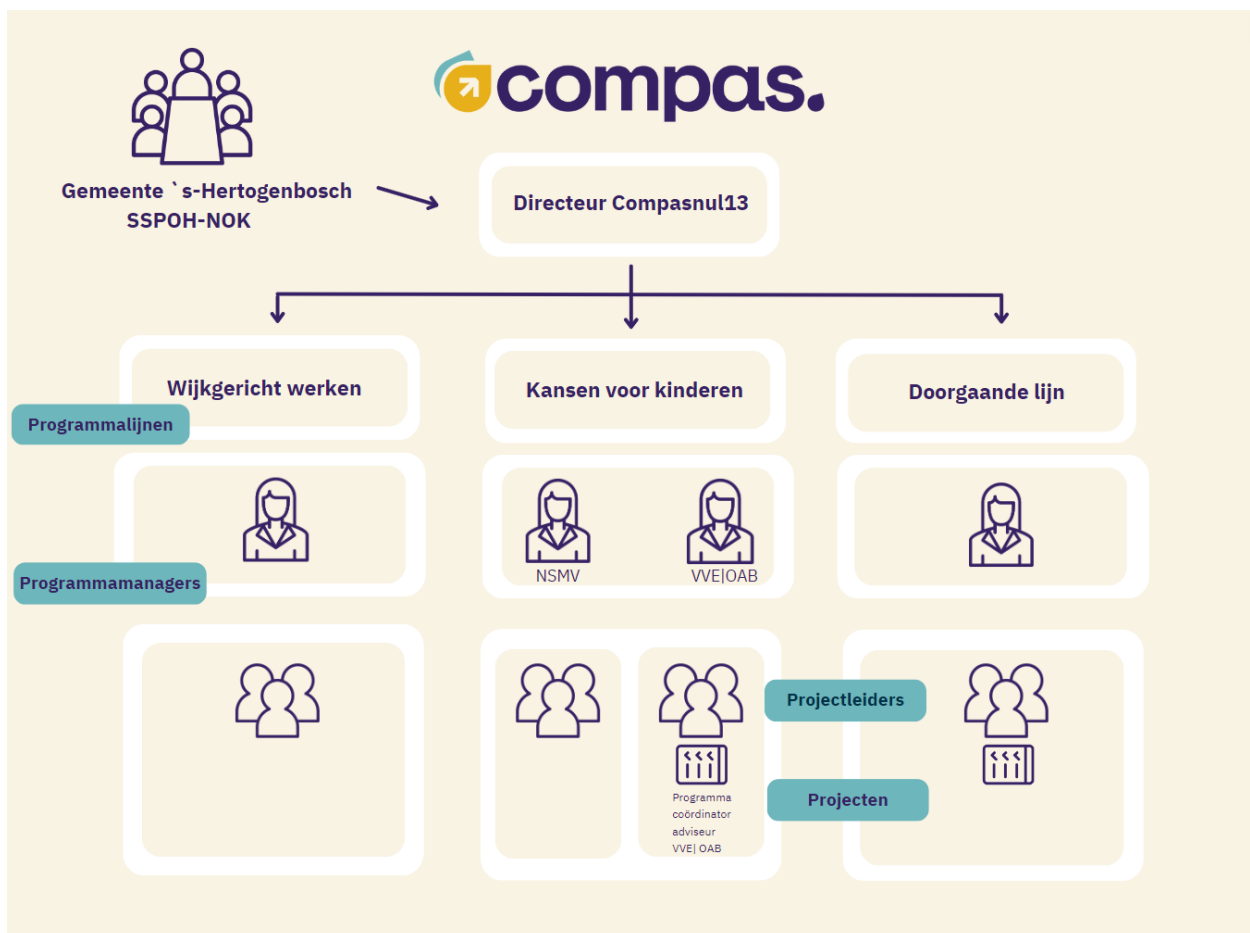
Greetje van Binsbergen - Programmamanager, projectleider, trainer, coördinerend adviseur (van 03-'23 tot 12-'23)

Miranda Waarts - Adviseur, projectleider, trainer (tot 04-'23)
 Rietje Voorn - Adviseur, projectleider, trainer
 Suzanne de Mol - Administratief medewerker (tot 08-'23)
 Sharon Grigoriou - Office assistent, projectbegeleider (vanaf 08-'23)
 Ankie van Eerd - Logopedist, trainer
 Dorien Stolwijk - Adviseur (tot 12-'23), projectleider
 Els van de Wijdeven - Logopedist

Compas kent een matrixstructuur. Ieder kindcentrum, iedere locatie, school of kinderopvang heeft vanuit Compas een eigen coördinerend adviseur als aanspreekpunt. In 2019 heeft Compas een wijkgebonden aanpak ontwikkeld, waarbij de scholen en kinderopvangorganisaties in een wijk een vast aanspraakpunt hebben. Daarnaast kent Compas voor de verschillende projecten projectleiders.

2.1 Programmalijnen

Compas draagt de verantwoordelijkheid voor het uitvoeren en ontwikkelen van diverse opdrachten. Dat heeft ze in 3 programmalijnen geordend.

Kansen voor kinderen

a. VVE|OKB Stimulering en kwaliteitsbewaking van de Voor- en vroegschoolse educatie; doorbetaling subsidies en kwaliteitsbewaking voor de uitvoering van de peuterarrangementen, met als doel ervoor te zorgen ontwikkelachterstanden bij jonge kinderen te voorkomen, verminderen, weg te nemen.

b. Niet stapelen maar vervangen (NSMV): een divers programma samenstellen dat flexibel ingezet kan worden om de leerervaring van alle kinderen in de gemeente 's-Hertogenbosch kinderen te verrijken, gekoppeld aan leerdoelen, ondersteund door een toegankelijke website.

Doorgaande lijnen 0-13

Stimulering van de ontwikkeling van de kindcentra met de ambitie die uit te breiden naar kinderen in de leeftijd van 14 en 15 jaar.

Wijkgericht werken

Realiseren van de juiste zorgstructuur per wijk met andere stakeholders, om snel, adequaat en op maat te kunnen ondersteunen bij signalering van (aankomende) probleem/hulpvragen. Experts van netwerkpartners werken gestructureerd samen, nemen gezamenlijke verantwoordelijkheid voor signalen en interventies bij de ontwikkelingen en trends in een wijk.

2.2 Samenwerkingspartners

Compas werkt samen met:

- Alle kinderopvangorganisaties en -locaties in 's-Hertogenbosch, meer specifiek met de kinderopvangorganisaties die eind 2010 de intentieverklaring Kindcentra 0-13 hebben ondertekend; en peuterarrangementen uitvoeren;
- Alle scholen voor primair onderwijs in 's-Hertogenbosch, vertegenwoordigd in de SSPOH;
- Diverse overkoepelende organisaties zoals de gemeente 's-Hertogenbosch, Farent, GGD, Huis73, Mee, Kentalis, Samenwerkingsverband Regio de Meierij, SBK en Digidact;
- Externe partners zoals Cube Consulting, Inergy, Sandra Snoek, As Works, Onderwijs Maak je Samen, Leerkracht & CO, Innovatie nul13, Meisje op zee, De Rolf groep, Kracht Educatief en Ontwikkelkracht, Signum coaching, Fontys, Point73, Soeterwijs onderwijsbegeleiding, Wise Up.

2.3 Deelname aan overleggen

In 2023 nam Compas deel aan diverse stedelijke overleggen met gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties:

- SSPOH;
- NOK;
- SWV de Meijerij;
- Gelijke Kansen;
- Regiebijeenkomsten vve-kinderopvangorganisaties;
- Regiebijeenkomsten directies vve en schakelbouw;
- Regiebijeenkomst wijkgericht werken:
- Tactisch overleg wijkgericht werken:
- Projectgroep Nieuwkomersonderwijs

- Werkgroep Toeleiding en Bereik;
- Vliegende Brigade, denktank en werkgroep;
- Diverse project- en programma bijeenkomsten met diverse gremia.
- Kansen voor kinderen
- Bossche Educatieve Agenda

Ook heeft ze zelf in het kader van ontwikkelingen diverse overleggen geïnitieerd met medewerkers, directeuren en bestuurders van organisaties van kinderopvang, onderwijs, gemeente en vele andere stakeholders.

2.4 PR en communicatie

Compas zette in 2023 voor de communicatie met haar klanten en relaties de volgende middelen in:

- Website www.compas.nl: hier kunnen professionals informatie vinden over de diensten en producten van Compas. De website brengt het aanbod van Compas in beeld en biedt de mogelijkheid om online in te schrijven voor trainingen en workshops. Ook ouders kunnen op de website terecht voor informatie over het peuterarrangement
- Facebook www.facebook.com/pages/Compas
- Instagram www.instagram.com/Compas/
- LinkedIn www.linkedin.com/company/Compas
- Nieuwsbrief: in 2022 verstuurde Compas nieuwsbrieven naar 304 abonnees (beroepskrachten in de Kindcentra 0-13, bestuurders, beleidsmedewerkers, samenwerkingspartners e.a.);
- Brochure over trainingen en workshops online

3. Kansen voor kinderen

Het landelijk en gemeentelijk beleid voor voor- en vroegschoolse educatie (vve) is erop gericht zoveel mogelijk jonge kinderen met een (risico op) achterstand te bereiken. Compas helpt bij de verankering van het vve-beleid binnen organisaties. Dat doen we door middel van advies, begeleiding op maat en professionalisering.

Vve & OAB krijgen vorm met projecten, producten en diensten die op verschillende manieren bijdragen aan gelijke kansen voor kinderen. Daarbij werkt Compas samen met de professionals in het werkveld aan continue kwaliteitsverbetering. NSMV ontwikkelt en faciliteert rijke leeromgevingen voor kinderen.

Compas denkt ook mee over het verbeteren van de zorgstructuur voor kinderen van 0 tot 13 jaar. Ook ontwikkelen we in samenwerking met partners nieuwe structuren en werkwijzen voor het werkveld, zoals voor vroegsignalering (het SNEL stappenplan) en de kindbespreking 0-13.

3.1 Algemeen

Op 28 juni 2023 heeft Compas samen met de gemeente 's-Hertogenbosch en andere betrokken organisaties in de gemeente de Bossche Educatieve Agenda 2023-2035 bekrachtigd. Dit gebeurde in het hart van de stad op het dak van de Sint Jan. De Bossche Educatieve Agenda (BEA) is er voor alle kinderen en jongeren die wonen en/of naar school gaan in onze gemeente. De BEA gaat over hoe we er gezamenlijk - de school, de wijk en thuis - voor kunnen zorgen dat ieder kind en iedere jongere zich kan ontwikkelen tot een zelfbewuste en (veer)krachtige burger.

Alles wat wij met elkaar afspreken in de BEA doen we voor de kinderen en jongeren. Voor en met hun gezinnen, in de wijken en dorpen waar zij opgroeien. Daarbij hebben we elkaar nodig. Van kinderopvang tot middelbare school, van gemeente tot jongerenwerk en van bibliotheek tot buurtinitiatief. Gezamenlijk benutten en versterken we het potentieel van de organisaties en verbanden – zoals de Gelijke Kansen Community – die er al zijn.

3.2 Schakelbouw

De volgende locaties hebben in 2023 een schakelklas of schakelbouw uitgevoerd:

1. KC De Pionier
2. KC De Duizendpoot
3. KC De Haren
4. KC Rondeel
5. KC Vlindertuin
6. KC Sterrenbosch
7. KBS De Kameleon (BBS De Graaf)
8. KC Westerbreedte
9. KC Kruisboelijn
10. KC Kwartiermaker
11. KC Aan de Oosterplas
12. KC De Ontdekking
13. KC 't Boschveld

In juni 2023 hebben we een vragenlijst voorgelegd aan de 13 vve-locaties om inzicht te krijgen waaraan en hoe men gewerkt heeft met de schakelklaskinderen. Tien locaties hebben het formulier ingevuld.

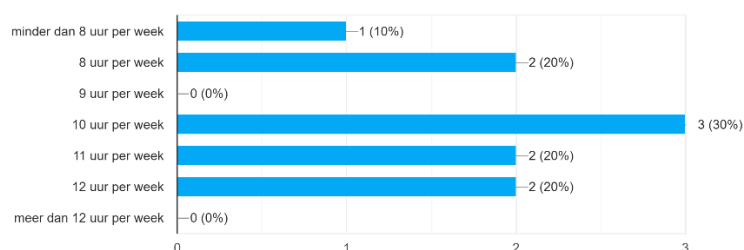
Het project schakelklas schakelbouw staat ook in het locatieplan en dit plan wordt 3 keer per jaar besproken met de directeur van de school, de manager van de kinderopvang en de vve-coördinatoren. De doelen die voor de schakelklas gesteld zijn, worden ook tijdens deze overlegmomenten besproken.

In 2022-2023 heeft 70% van de locaties gekozen voor een schakelklas, 30% heeft gekozen voor een schakelbouw.

Het aantal kinduren is in 2022-2023 bij de meeste kindcentra tussen de 10 en 12 uur in groep 2 geweest en de overige uren werden in het najaar in groep 3 uitgevoerd. Een enkele locatie komt aan 8 uur. Met deze locaties zijn gesprekken gevoerd om te kijken waar kansen liggen om kinderen meer uren een taalbad te geven.

Zes locaties hebben geen uren in groep 3 ingezet vanuit de schakelklasuren. Dit is een vrije keus.

Hoeveel kinduren heb jij per week kunnen besteden aan de schakelkinderen van groep 2?
10 antwoorden

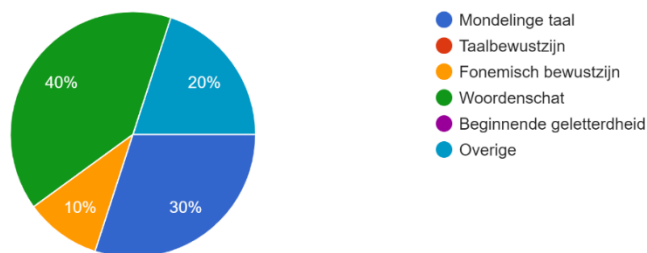
Alle locaties gebruiken nu de nulmeting van de logopedist als uitgangspunt bij het stellen van de doelen. Dit is een mooie groei aangezien in 2022 75% van de locaties had aangegeven de nulmeting als basis te gebruiken bij het opstellen van de doelen. Nu doen alle 10 locaties dit. Van de andere 3 locaties weten we dit niet.

De professionals van 10 locaties geven aan dat zij samen met de logopedisten kijken welke doelen voor de hele groep gelden. Daarnaast stellen zij zelf ook individuele doelen per kind op naar aanleiding van de nulmeting. Men richt zich, naast alle taalonderdelen, nog extra op auditieve geheugen en woordenschat.

De helft van de locaties werkt met individuele plannen voor de kinderen. De andere helft werkt alleen met groepsdoelen.

Welke ontwikkeling stond bij jullie centraal dit jaar voor de schakelklaskinderen?

10 antwoorden

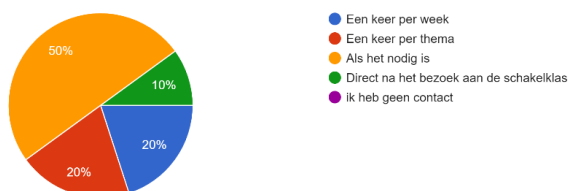

We vinden het belangrijk dat er een goede afstemming is met de professionals van de basisgroep waar het kind de rest van de onderwijstijd doorbrengt. Hier zijn tussen de locaties grote verschillen te zien. Dit is een mooi bespreekpunt voor de toekomst: kijken naar nut en noodzaak van overleg tussen de professionals die met de schakelklaskinderen werken.

Men geeft over het algemeen aan dat de samenwerking prettig verloopt. Bij 4 locaties geeft de schakelleerkracht aan dat de communicatie tussen de professionals verbetering vraagt. Dit betreft onder andere interesse tonen in wat men in de schakelklas doet, en elkaar beter informeren over hoe er al met het kind is gewerkt in de basisgroep. Samenvattend kunnen we zeggen dat de samenwerking meestal goed verloopt maar de communicatie bij een paar locaties verbetering vraagt.

Hoe zijn de contactmomenten verlopen tussen jou en de leerkracht(en) van de basisgroep?

10 antwoorden

Schakelleerkrachtraining

In het schooljaar 2022-2023 heeft Compas wederom voor een kleine groep van 5 cursisten een schakelleerkrachtraining verzorgd. De cursisten vinden het samen kennis opdoen maar ook ervaringen delen met elkaar van belang. Helaas gaven een aantal deelnemers aan volgend jaar niet de schakelklas te gaan lesgeven. Daarom zal in 2023-2024 wederom de training gegeven worden.

Op de vraag of men behoefte heeft aan extra intervisie gaf 80% hier geen behoefte aan te hebben. Wel wil men graag informatie ontvangen over: verschillende taalstoornissen, klanken in andere talen, NT2, woordenschat, het verbeteren van de zinsbouw en de auditieve vaardigheden en het herkennen van TOS. Ook wil men graag informatie over taalstimulering bij verlegen kinderen en hoe je dit met de basisgroep goed kunt afstemmen.

Maatwerkbegeleiding en begeleidingspartners

De locaties onderhouden zelf de contacten met de externe partijen. Ook Compas medewerkers worden ingezet om de inhoudelijke kennis van jonge kind teams te vergroten. Taal, visie en spelend leren komen regelmatig aan bod binnen de maatwerkbegeleiding. De locaties kiezen zelf met welke externe bedrijven men wil samenwerken. Dit jaar is gewerkt met de Rolfgroep, Saxion en Tweemonds.

Vooruitblik 2023-2024

Voor 2023-2024 adviseren we wederom een evaluatieonderzoek in te zetten zoals afgelopen jaar. We sporen wel alle locaties aan de vragen te beantwoorden om een goed overzicht te krijgen.

Het lerarentekort zorgt ervoor dat wij ook alert moeten blijven op het inzetten van de uren voor de schakelklaskinderen. Afgelopen jaar hebben we samen met een aantal locaties gezocht naar oplossingen zodat alle kinderen die opgegeven zijn voor de schakelklas ook daadwerkelijk een taalbad hebben gehad.

De schakelleerkrachten hebben aangegeven wel meer kennis te willen hebben en daarom zal een verdiepingscursus worden aangeboden in 2024-2025.

De schakelleerkrachttraining zal wederom worden aangeboden aan beginnende schakelleerkrachten en onderwijsassistenten die betrokken zijn bij de schakelklas of schakelbouw.

De doorgaande lijn van basisgroep naar schakelklas en terug is een bespreekpunt voor een netwerkbijeenkomst en de locatieplangesprekken.

De uitkomst van de 0-meting en de 1-meting van de logopedisten zal door de coördinerend adviseurs van Compas worden meegenomen in de gesprekken om kritisch te kijken naar het aanbod en gerichte training aan te bieden in het trainingsaanbod, indien men daar behoefte aan heeft.

3.3 Vve-locatieplan

Het locatieplan is een document waarin de vve-locaties aangeven welke doelen zij zich per project hebben voorgenomen om te behalen in een schooljaar. Alle projecten waarvoor subsidie gegeven wordt en waar Compas bij betrokken wordt als 'critical friend', staan in dit plan.

Het document is een hulpmiddel om helder te beschrijven wie binnen het kindcentrum op een project zit en hoeveel uur iemand hieraan besteedt. De doelen en de activiteiten waarmee men de voorgenomen doelen willen behalen, worden in het locatieplan beschreven. Tevens wordt de organisatie van een project beschreven in het plan.

De coördinerend adviseur van Compas, bekijkt het plan en stelt vragen bij onduidelijkheid. De coördinerend adviseur gaat gedurende het jaar langs bij de locatie om te kijken in hoeverre de doelen zijn behaald en wat er nodig is als dit nog niet op gang is gekomen. De opbrengsten worden per project verder in dit jaarverslag benoemd.

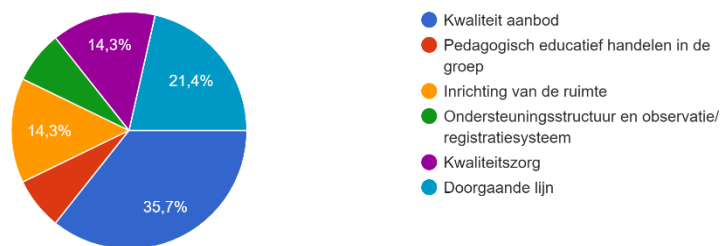
Aan het eind van het jaar worden de projecten samen met de coördinerend adviseur geëvalueerd en nieuwe doelen voor het volgende schooljaar opgesteld.

De vve-coördinatoren van 12 vve-locaties hebben een evaluatie ingevuld. Zij geven aan dat zij een verbindende rol hebben als het gaat om gesprekken voeren, overleggen bijwonen en borgen van de afspraken op het gebied van vve.

Op de vraag welk doel goed behaald is, geeft 50% aan dat de doelen op het project Samenwerken met ouders dit jaar behaald is. Daarnaast heeft men resultaten behaald op verdiepen van de samenwerking binnen het centrum en het beredeneerd aanbod versterken op de groep. Wat betreft het beredeneerde aanbod is dit ook terug te zien in de antwoorden op onderstaande vraag.

Aan welk domein heb je afgelopen jaar gewerkt?

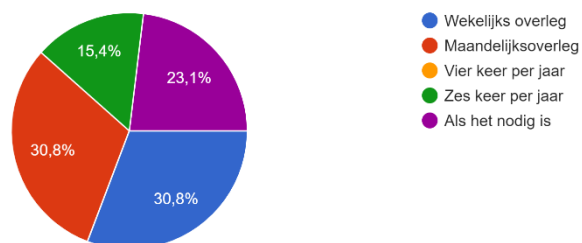
14 antwoorden

Bijna een derde van de vve-coördinatoren geeft aan wekelijks overleg te hebben en nog eens bijna een derde maandelijks overleg. Men weet elkaar te vinden en stemt inhoudelijk goed met elkaar af.

Hoe ziet de overlegstructuur met je collega vvecoördinator eruit?

13 antwoorden

Gesprekscyclus vve 2023-2024

September

- Plannen inleveren: 3 september 2023
- Plannen lezen intern Compas en terugkoppeling locaties: 10 september 2023

Oktober

- Start scholing schakelbouw leerkrachten, werkveld: 31 oktober 2023
- Indien gewenst terugkoppeling locatieplan en voortgang op locatie: Do-gesprek op locatie

November

- Indien gewenst terugkoppeling locatieplan en voortgang op locatie: Do-gesprek op locatie
- Netwerkbijeenkomst schakelbouw en vve

December

- Winterevaluaties locatieplannen starten
- Monitorgesprekken over schakelbouwkinderen door logopedisten

Januari

- Winterevaluatie locatieplannen
- Monitorgesprekken over schakelbouwkinderen door logopedisten per locatie
- Aanmeldingsformulier o-meting logopedisten

Februari

- Budgetten maatwerktrajecten en overige projecten per kindcentra in beeld: directie Compas en CA
- Gesprek CA en directie Compas: mandaat voor maatwerktrajecten, bijzonderheden op locatie (plannen en maatwerktrajecten) vooraf doornemen
- Start o-meting tot en met juni

Maart

- Netwerkbijeenkomst vve-schakelbouw 2023-2024 in samenwerking met gemeente en Huis73
- Regiebijeenkomsten
- Uitvoeringsregels schakelklas/schakelbouw voor nieuwe kalenderjaar

April

- Communicatie over scholing schakelbouwleerkrachten, oktober 2023
- Communicatie over data netwerkbijeenkomsten: schakelbouw en vve/schakelbouw
- Interpretatiesessie alle locaties voor Plan-gesprek: inbreng CA en projectleiders

Mei

- Plan-gesprekken op locatie
- Eindevaluatie op locatie met coördinatoren en plannen aanscherpen: mei – juni 2023
- Nabespreking o-meting logopedisten schakelbouwkinderen op locatie
- De 1-meting start door logopedisten met schakelbouwkinderen op locatie

Juni

- Communicatie afspraken netwerkpartners: kennisdeling december 2024
- Nabespreking 1-meting logopedisten op locatie

Juli

- Afrondende werkzaamheden

3.4 Ve-beleidsmedewerker

De rol van Ve-beleidsmedewerker is onderdeel van de bestuursafspraken tussen het Rijk en de gemeente. Hiervoor beschrijven de manager van de kinderopvang en de directeur van de basisschool samen hun beoogde doelen in het locatieplan, ondersteund door Compas.

Daarnaast dient elke kinderopvangorganisatie (met Ve-geïndiceerd kinderen) per 1 januari 2024 voor de verhoging van de kwaliteit van de voorschoolse educatie (Ve) een Ve-beleidsmedewerker in te zetten. De bekostiging daarvan loopt vanaf 1 januari 2024 via de gemeente.

Het aantal uren per jaar voor de inzet van de Ve-beleidsmedewerker bedraagt: het aantal Ve-geïndiceerde kinderen (in de leeftijd 2,5 tot 4 jaar) dat Ve ontvangt maal 10 uur. De aantallen per locatie worden gebaseerd op gemiddelde aantallen doelgroepeuters uit de Peutermonitor van de laatste 4 kwartalen.

De Ve-beleidsmedewerkers worden gestimuleerd om vanuit het scholingsaanbod van Compas de trainingen Coachingsvaardigheden Basis, Coachingsvaardigheden Verdieping en Coachend leidinggeven te volgen.

Daarbij zijn er 4 intervisiemomenten georganiseerd voor alle Ve-beleidsmedewerkers.

Zowel tijdens de intervisie als in de scholing zijn ervaringen en expertise met elkaar gedeeld.

De bijeenkomsten faciliteerden het leren van en met elkaar en werden als zeer waardevol ervaren.

3.5 Vliegende Brigade

De Vliegende Brigade is een multidisciplinaire samenwerking tussen verschillende organisaties binnen de gemeente 's-Hertogenbosch. Samenwerkingsverband de Meierij PO heeft de coördinatie, Compasnl13, GGD, Cello, Koraal, Kentalis en Integrale vroeghulp (IVH) zijn betrokken.

De Vliegende Brigade wordt laagdrempelig ingezet op de werkvloer bij vragen over gedrag, ontwikkeling en spraak-taalontwikkeling. Het doel is om het handelingsrepertoire van de pedagogisch medewerkers te vergroten, zodat zij zelf aan de slag kunnen om de ontwikkeling van alle kinderen op de juiste manier te stimuleren.

Ankie van Eerd wordt als logopedist van Compas als specialist ingezet bij vragen over spraak-taalontwikkeling. Na observatie in de groep vinden er adviesgesprekken plaats met alle betrokkenen: ouders, pedagogisch medewerker, jeugdverpleegkundige en eventueel andere disciplines. Compas kan als back-up een beroep doen op een logopediste van Kentalis.

In 2023 is de logopedist ingezet op 25 casussen. De complexiteit van de hulpvragen is heel divers. In totaal is 170 uur direct aan casuïstiek ingezet.

De combinatie van vragen over spraak-taalontwikkeling en gedrags- en ontwikkelingsvragen is de hoofdmoot van de inzet van de expertise van Compas. Bij de evaluatie van de casussen blijkt dat pedagogisch medewerkers de inzet waarderen met 'tevreden' tot 'zeer tevreden'. Positieve punten die worden genoemd zijn: goede communicatie, duidelijke adviezen en zeer laagdrempelig voor zowel ouders als pedagogisch medewerkers. Verder wordt het snelle schakelen genoemd en ook het kritisch meedenken wordt positief ervaren.

Naast de casuïstiek vanuit alle voorschoolse voorzieningen is er 3 uur per week beschikbaar voor ondersteuning van de pedagogisch medewerkers van de PeuterPlusgroepen vanuit de uren van de Vliegende Brigade.

In 2023 is er, in overleg met het Samenwerkingsverband De Meierij, ingezet op het verbeteren van de bekendheid van de Vliegende Brigade en de routing daarnaartoe. De logopedist van Compas heeft een grote bijdrage geleverd aan het vervaardigen van een flyer over de Vliegende Brigade, waarin het doel, de routing en de werkwijze duidelijk wordt uitgelegd. Deze flyer is gedeeld met het hele Bossche werkveld waar de Vliegende Brigade inzetbaar is.

De logopediste heeft ook op aanvraag van de GGD, uitleg gegeven over de Vliegende Brigade bij een overleg van alle jeugdverpleegkundigen van de GGD in de gemeente. Tevens is er een uitleg gegeven bij een overleg van gemeente, GGD en kinderopvangorganisaties. De meerwaarde wordt zeker gezien en het laagdrempelig inzetten van expertise in de voorschool blijft belangrijk in het Bossche werkveld.

Er is 4 keer per jaar een overleg met contactpersonen van SWV de Meerij PO en de specialisten vanuit de verschillende organisaties. Hier worden casuïstiek en zaken besproken van organisatorische aard. De logopediste van Compas neemt deel aan deze overleggen. De stuurgroep van de deelnemende partijen stuurt op ontwikkeling van de Vliegende Brigade. Aan dit overleg neemt normaliter de directeur van Compas deel. Dit jaar is dit waargenomen door Ankie van Eerd, in overleg met de interim-directeur.

SNELtest voor taal wordt ELS vragenlijst

In de gemeente is de afspraak gemaakt dat de SNELtest voor taal consequent wordt afgenomen bij kinderen van 2,8 jaar die een voorschoolse voorziening bezoeken. De SNELtest biedt ondersteuning om het jonge kind met een vermoeden van TaalOntwikkelingsStoornis (TOS) vroegtijdig te herkennen. Deze vroege signalering ondersteunt een tijdige verwijzing naar de juiste diagnostiek, waardoor de juiste interventies ingezet kunnen worden. Het doel van de interventies is dan ook gericht op het (communicatief) functioneren in het dagelijks leven nu en in de toekomst.

Dit schooljaar is vooral ingezet op de overgang van de SNEL naar de ELS Vragenlijst (Early Language Scale). Dit is een gevalideerd instrument voor de opsporing van de kinderen met een risico op taalstoornissen. Het is een laagdrempelig instrument, dat snel afgenomen kan worden. Er volgt direct een uitslag van 'pluis' of 'niet-pluis'. Het instrument is geschikt voor kinderen van 1 tot 6 jaar. De vragenlijst kan meerdere keren worden afgenomen en zo kan de ontwikkeling goed worden gemonitord. Bij een uitval op de ELS dient er een verdere diagnostiek plaats te vinden door een logopedist. Compasnl13 levert de projectleider, vanuit een rol bij de Vliegende Brigade.

Om de SNEL en de ELS weer beter in beeld te brengen bij de pedagogisch medewerkers én bij de jeugdverpleegkundigen heeft Compas een webinar ontwikkeld. In deze training wordt het belang en het werken met de SNEL/ELS besproken en krijgen de medewerkers tips om hiermee (weer) aan de slag te gaan. De deelnemers aan het webinar geven aan (weer) praktisch met de lijsten aan de slag te kunnen gaan. Op enkele locaties wordt gekeken naar een doorgaande lijn in deze bij overgang KO naar PO.

3.6 Bossche Kwaliteitstandaard (BKS)

De kwaliteit op de peutervoorzieningen in 's-Hertogenbosch is ruim voldoende tot goed. Dat blijkt uit de Bossche Kwaliteitstandaard (BKS), de monitor die sinds 2020 de kwaliteit van de peutervoorzieningen monitort op 12 kwaliteitsaspecten/ kwaliteitseisen. De kinderopvangorganisaties die gesubsidieerde peuterplaatsen bieden, voldoen voor 85% aan deze standaard.

Achtergrond

Gemeente 's-Hertogenbosch wil alle peuters in 's-Hertogenbosch de mogelijkheid bieden om zoveel als mogelijk op loopafstand een peutervoorziening te bezoeken die voldoet aan de kwaliteitsstandaard zoals opgenomen in deze subsidievoorwaarden 2022. Elke kinderopvangorganisatie die gesubsidieerde peuterplaatsen biedt, dient te voldoen aan deze kwaliteitsstandaard. Het kader waarin gesubsidieerde peuterplaatsen, met en zonder Voorschoolse educatie (Ve), worden aangeboden, is de uitvoeringsnotitie van de gemeente 's-Hertogenbosch (d.d. 2 november 2010), en het beleidsdocument Kindcentra in 's-Hertogenbosch 2016-2020 "De toekomst begint vandaag".

De gemeente streeft met de Bossche peutervoorzieningen de volgende doelstellingen na:

- Maximaal bereik van en gelijke kansen voor alle peuters in 's-Hertogenbosch met een peutervoorziening die voldoet aan de Bossche kwaliteitsstandaard;
- Deelname van alle peuters van wie de ouders geen tegemoetkoming krijgen van de belastingdienst (de zogeheten Niet Kinderopvangtoeslag kinderen, hierna te noemen 'niet KOT-kinderen') aan een peutervoorziening;
- Het realiseren van een optimaal ontwikkelings- en sociaal rendement voor elke deelnemende peuter waarbij vroegtijdig signaleren en adequaat handelen onlosmakelijke onderdelen zijn;
- Zorgen voor een optimale aansluiting van de peutervoorziening met de samenwerkende basisschool/basisscholen die zich in het kindcentrum bevindt of direct nabij gelegen is;
- Integratie bevorderen (segregatie tegengaan), stimuleren van het mengen van wel en niet vve-geïndiceerde peuters en van wel en niet KOT-peuters in de peutervoorziening.

De Bossche Kwaliteitsstandaard

In de kindgebonden subsidieregeling¹ is de vergoeding voor de realisatie van de Bossche Kwaliteitsstandaard opgenomen. De Bossche Kwaliteitsstandaard bestaat uit 12 kwaliteitscriteria:

1. Voldoen aan wet Kinderopvang en wet IKK
2. Werken met een dagrooster/weekplanning
3. Inrichting van de ruimte
4. Een kindvolg- en observatiesysteem
5. Opleiding pedagogisch medewerkers
6. Kindbesprekingen met ouders
7. Kindbesprekingen en interne zorgstructuur
8. Kindbesprekingen en externe zorgstructuur
9. Kindoverdracht
10. Ouderbetrokkenheid
11. Doorgaande lijn
12. Kwaliteitszorg

Gesprekscyclus op locatie

Middels een visitatiecyclus met de inzet van een kijkwijzer denkt Compas als betrokken partner mee. Ze ondersteunt op inhoud en proces de realisatie van de kwaliteitseisen van de Bossche Kwaliteitsstandaard op locatie. Het is de bedoeling dat er tijdens de visitaties een dialoog tot stand komt, waarbij de locatie zelf inzicht ontwikkelt en gaat sturen op de gewenste opbrengsten. De cyclus wordt herhaald totdat alle verbeterpunten zijn gerealiseerd. Compas genereert op basis van de kijkwijzers van alle locaties een objectief stedelijk beeld en gebruikt de gegevens als input voor de resultaatafspraken.

Tijdspad

maart – juni 2023	Start visitatiecyclus locaties 2023
april – september 2023	Uitvoeringsperiode
september 2023 – december 2023	Follow up
januari 2024 – mei 2024	Afronding uitvoeringsperiode

Reflectie

De BKS is een momentopname. Hij geeft een helder beeld van de gerealiseerde resultaten tot nu toe. In de praktijk is de BKS omarmd en richtinggevend gebleken voor de focus op doorontwikkeling. We mogen trots zijn op de hoogwaardige kwaliteit van de peutervoorzieningen in de gemeente 's-Hertogenbosch.

Elke locatie heeft bovendien zijn eigen beginsituatie en omstandigheden. Soms zijn deze omstandigheden niet bevorderlijk voor het proces, zoals;

- Wisseling van personeel waardoor
  - Borging van kwaliteit op locatie een lastige is. Verankering van werkprocessen blijft uit.
  - Visitatieafspraken vooruitgeschoven zijn en kwaliteitsrealisatie stagneert.
- Kleine groepen kinderen binnen het peuterarrangement op sommige locaties.

Ze beïnvloeden de voortgang van de realisatie van de kwaliteitseisen en bepalen dus mede de uitkomsten van dit traject en hebben gezorgd voor een verlate rapportage van deze stedelijke overview.

Aanbevelingen

Om de stedelijke kwaliteit van de peutervoorzieningen te borgen, te verdiepen en te verankeren, is het nodig om de BKS te continueren. Enerzijds, omdat door de grotere spreiding van kinderen met een vve-indicatie over alle peutervoorzieningen in de stad er kleine groepjes geïndiceerde kinderen op de reguliere locaties verblijven. Dit vraagt om een locatie specifieke kwaliteitsslag en een stedelijke aanpak. Anderzijds om het stedelijke ontwikkelpotentieel van 15%, zie afbeelding 1, te realiseren. Locaties houden de gerichte focus op doorontwikkeling vast.

- Stimuleer stedelijk de afstemming voor wat betreft zorg; interne en de externe zorgstructuur, wellicht in combinatie met de uitrol van het programma wijkgericht werken en de nieuwe BEA.
- Monitor het aanbod voor de kleine groepjes vve-geïndiceerde kinderen op de niet vve-locaties en zet waar nodig in op kennisvergroting en breder handelend vermogen van de

pedagogisch medewerkers. Stedelijk nascholingsaanbod vanuit Compas kan helpend werken.

- Stimuleer en faciliteer (verruiming van voor- en na bereidingstijd) het proces rondom het vormgeven en uitvoeren van berekend aanbod en het volgen van de ontwikkeling van de peuters.
- Biedt gerichte scholingsmogelijkheden voor zowel management als pedagogisch medewerkers op (deel)onderwerpen; ouderbetrokkenheid, groepsmanagement (werken met een dag/ weekrooster, werken met kleine groepen kinderen), opfrismomenten vve-thematiek., vanuit het eerder benoemde ontwikkelpotentieel.
- Zet de coördinerend adviseurs van Compas in als critical friend op locatieniveau om bovenstaande zaken onder de aandacht te brengen.

3.7 Niet stapelen maar vervangen

Niet Stapelen maar Vervangen is een deelprogramma van 'Kansen voor Kinderen' en brengt vraag en aanbod samen. 'Niet stapelen, maar vervangen' staat voor het in contact kunnen komen met zoveel mogelijk leerrijke omgevingen. Het creëren van een omgeving waarin leerlingen optimale kansen hebben om te worden wie ze zijn. Met dit programma is er een verrijkend aanbod, waarbij de vraag van de school leidend is. Door de vraag en het aanbod te coördineren kan het programma beter worden geïntegreerd in het onderwijs curriculum. Dit doen wij door met al onze partners te werken aan een contextrijke betekenisvolle leeromgeving, waarin iedereen eigen expertise inbrengt. De doelstellingen hierbij zijn:

1. Het verrijken van het lesaanbod met de Bossche Educatieve Makelaars
2. De motivatie van de leerlingen verhogen
3. Aanbod van de Bossche Educatieve makelaars integreren in het curriculum
4. Gelijke kansen voor alle leerlingen borgen

Compas verbindt het onderwijs aan de educatieve aanbieders samen via de Bossche Educatieve Makelijken van de verschillende partners. Uitgangspunt is (nieuwe) initiatieven niet te stapelen, maar eenduidig te verbinden aan leerdoelen zodat ervaringsrijke activiteiten de leerdoelen in het curriculum afdekken en vervangen.

De betrokken partijen bij deze programmaliijn zijn:

- De strategische alliantie, bestaande uit een afvaardiging namens de volgende organisaties: SSPOH, GGD, Huis73, S Port, Gemeente, KO, VO en Fontys.
- De schoolbesturen en hun afzonderlijke Bossche scholen die vallen onder SSPOH.
- De projectleiders namens ATO Scholenkring en Signum.
- De BEM-ers, (Bossche Educatieve Makelaars) voor de domeinen beweging, gezondheid, duurzaamheid, lezen en cultuur, technologie.
- De programmamanager namens SSPOH/Compas
- Kennisnet (voor het digitaal platform Wikiwijs) en Digidact (voor de website)
- de directeur en andere programmamanagers van Compas met wie afstemming plaatsvindt over de programmaliijnen onderling.

In 2023 is verder gewerkt met het adviesrapport uit 2022. Het adviesrapport is akkoord bevonden door het bestuur van SSPOH. Compas legt verantwoording af aan het bestuur van SSPOH, de opdrachtgever. Er is een jaarplan 2023 opgesteld en een meerjarenplan voor 2024-2027. Er is een platform gebouwd en de website gelanceerd in 2023. Twee belangrijke mijlpalen in het programma. Verder is aan vier projecten gewerkt in 2023. De vier ingerichte projecten zijn:

1. De website [Home \(nsmv-denbosch.nl\)](https://www.nsmv-denbosch.nl)
Er is een nieuwe website ingericht met algemene, actuele informatie over de programmaliijn. De site is gebouwd onder beheer van social schools en wordt technisch ondersteund door Digidact.
2. De jaarcyclus
Het doel is te komen tot een realistisch en functioneel werkproces met een jaarcyclus waarin vraag en aanbod tijdig op elkaar afgestemd worden voor het nieuwe jaar. Hierbij hoort een route.
3. Toeleidingsproces
Een werkproces om ervoor te zorgen dat nieuwe aanbieders van educatief aanbod ondergebracht kunnen worden bij de BEM-ers.
4. Wikiwijs
Wikiwijs is in mei gelanceerd tijdens een bijeenkomst met de PO-scholen. Per domein staat er aanbod op het platform dat door scholen gebruikt kan worden ter vervanging van hun regulieren lessen.

3.8 Dreumesarrangement

Met de dreumesarrangementen wil de gemeente 's-Hertogenbosch kwetsbare kinderen in de leeftijd van 1.5 tot 2.3 jaar die vroegtijdig ondersteuning nodig hebben in een veilige en stimulerende omgeving een extra stimulans geven in hun ontwikkeling. Kinderen die in aanmerking komen voor deelname aan het dreumesarrangement worden door de jeugdverpleegkundige in de wijk gesignaleerd op basis van de (sociale) leefomstandigheden en de thuissituatie van het kind. Spanningen in een gezin, maar ook opvoedmogelijkheden van ouders spelen een rol in de kwaliteit van de ouder-kindinteractie. Uit onderzoek weten we dat de emotieregulatie van jonge kinderen sterk afhankelijk is van de kwaliteit van opvoeden en van de ouder-kindinteractie in de eerste levensjaren.

In de dreumesarrangementen zijn pedagogisch medewerkers werkzaam met een hoge educatieve kwaliteit in leidster-kindinteractie en pedagogische sensitiviteit. In 2023 is in de vorm van een pilot naast de dreumesarrangementen in de kindcentra ook spelinloop opgezet door Farent. Ouder en kind (0 tot 4 jaar) zijn welkom wanneer ouders een opvoedvraag hebben. De (ouder-kind)spelinloop heeft tegelijkertijd ook een toe leidende functie wanneer kinderen vanaf 1,5 jaar in aanmerking zouden komen voor het dreumesarrangement. De aanmelding en indicering verloopt via de jeugdverpleegkundige.

Projectcoördinatie in 2023

Met de projectcoördinatie van de dreumesarrangementen wordt invulling gegeven aan de taak om de toeleiding, het bereik en de kwaliteit van de dreumesarrangementen te stimuleren. In 2023 zijn hiervoor een aantal initiatieven genomen, waarvan we de belangrijkste onderdelen op een rij zetten:

- Monitoren van bereik. Constatering is dat bereik dreumesen terugloopt sinds Q2. Verklaring hiervoor is veel wisseling van pedagogisch medewerkers, wisseling van locatiemanager en kinderopvangorganisatie en veel wisseling van jeugdverpleegkundigen. Om het bereik te

stimuleren zijn gesprekken gevoerd met locatiemanager(s), jeugdverpleegkundige(n) en de coördinator vve bij de GGD. Doelgroep en toeleiding zijn intern bij GGD op de agenda gekomen. Locatiemanagers hebben dreumesarrangement (bereik en perspectief) op kindbespreking geplaats op locaties waar dit nodig is. Bereik is tevens in het stedelijk overleg 'toeleiding en bereik' besproken.

- Onderzoek naar het bereik en non-bereik van kinderen in relatie tot het openen van een extra (vijfde) locatie dreumesarrangement. Dit heeft plaatsgevonden in BBS Kameleon de Graaf.
- Begeleiding van de nieuw te openen locatie dreumesarrangement in BBS Kameleon de Graaf per 1 december 2023.
- Begeleiding bij wisseling van kinderopvangorganisatie in kindcentrum Aan de Aa. Dit dreumesarrangement werd door Het Sprookjesbos uitgevoerd en is overgenomen door Partou kinderopvang. In samenwerking met de locatiemanager en de jeugdverpleegkundige zijn er toeleidingsafspraken gemaakt om het bereik van de kinderen weer te vergroten en te voorkomen dat ouders uit beeld raken door formele werkwijzen.
- Begeleiding afschaling van dreumesarrangement in kindcentrum De Springplank/DePionier. Deze locatie krijgt de personele bezetting en het aantal dreumesen niet voldoende op orde. Locatie kindcentrum De Duizendpoot en kindcentrum Aan de Aa zijn beide dichtbij. Kinderen zijn tijdens indicering langzaam naar de andere locaties geleid.
- Observatie in de groepen van de dreumesgroepen en relatie opbouw met de pedagogisch medewerkers die hier werkzaam zijn.
- Intervisie met de pedagogisch medewerkers. Eén bijeenkomst met leer- en ontwikkelvragen van de pedagogisch medewerkers van de dreumesarrangementen en één bijeenkomst waarbij de taal- en spraakontwikkeling van de jonge dreumes centraal stond, met praktijkbezoek bij elkaar op locatie.
- Stimuleren van de zichtbaarheid, bekendheid en meerwaarde van de dreumesgroepen in de gemeente en extern. Nieuwsbrief, LinkedIn en een artikel in De wereld van het jonge kind (november 2023).
- Projectkader 2024 opgesteld.

Bereik dreumesen tot 2023

In 2020 is per 01 oktober gestart met monitoren van het aantal dreumesen dat deelneemt aan de dreumesgroepen. De bezettingsgraad van het aantal dreumesen ziet er als volgt uit:

Jaartal	Q1	Q2	Q3	Q4
2021	16 *	21	30	33
2022	29	31	32	31
2023	24	25	20	14

*wachtlijst voor nieuwe locatie, vanaf Q2 geopend

In 2023 ziet de bezetting er per locatie als volgt uit:

Locatie	Q1	Q2	Q3	Q4

KC De Duizendpoot	8	5	3	4
KC Westerbreedte	5	10	8	2
KC Aan de Aa (Sprookjesbos)	9	8	9	8
KC De Springplank	2	3	gesloten	gesloten
BBS Kameleon de Graaf	Nog niet open	Nog niet open	Nog niet open	Aangemeld via jvp: 5

Vooruitzicht naar 2024

- Toeleiding en bereik aantal dreumesen monitoren en op inspelen;
- Aansluiten van Partou kinderopvang bij de coördinatoren van de dreumesarrangementen in de vorm van een bijeenkomst voor locatiemanagers;
- Onderzoeken of de vijfde locatie alsnog in KC De Vlindertuin gehuisvest kan worden. Behoeftte naar aantal kinderen dat in beeld is/komt bij de GGD;
- Afspraken tussen locatiemanager(s) en jeugdverpleegkundige(n) wie op welk moment actie onderneemt in de aanmelding van de kinderen, welke gegevens aangeleverd worden en hoe ouders die zich niet melden weer in beeld komen;
- Intervisie met de pedagogisch medewerkers over interactie of speelmateriaal;
- Aansluiting op projectniveau tussen ouder-kind spelinloop en dreumesarrangementen. Weten we van elkaar wat we doen? Kunnen we nog beter aansluiten op elkaar? Waar versterken we beide concepten?
- Kenbaarheid blijven maken over de dreumesarrangementen in en buiten 's-Hertogenbosch;
- Dreumesarrangementen bezoeken.

3.9 PeuterPlus

In september 2021 is de pilot PeuterPlus van start gegaan op vier locaties in de gemeente 's-Hertogenbosch. Er hebben tot juni 2023 minstens 68 kinderen gebruik gemaakt van PeuterPlus met een gemiddelde interventieperiode van 7,3 maanden. De kinderen stromen overwegend door naar het regulier onderwijs. Pedagogisch medewerkers geven aan dat kinderen zich goed tot zeer goed ontwikkelen en ook groei doormaken in welbevinden.

PeuterPlus

PeuterPlus is bedoeld voor kinderen die nu niet goed tot ontwikkeling komen op een (vve)peuterarrangement en voor wie de PeuterPlusgroep een geschikte plek is. Kinderen in de PeuterPlusgroep hebben elk een specifieke ondersteuningsvraag in de basiszorg. De peuters krijgen eenzelfde ondersteuning als in een regulier peuterarrangement, maar nu in een kleinere groep (leidster-kindratio 1 op 4). Hierdoor ervaren zij meer nabijheid van de pedagogisch medewerkers en minder prikkels uit de omgeving. Ouders worden actief betrokken bij het aanbod aan het kind in de PeuterPlusgroep, zodat stappen die op de groep gemaakt worden ook thuis doorgezet kunnen worden. Het gerichte aanbod in de vorm van een 'ontwikkelplan' geeft de juiste ondersteuning aan het kind zodat de peuter goed voorbereid kan doorstromen naar de basisschool.

Deelname aantal kinderen PeuterPlus: september 2021-oktober 2023

Op de peildata zien we PeuterPlus groepen die nagenoeg volledig bezet zijn met een leidster-kindratio van 1 PM op 4 kinderen. Locatie kindcentrum De Duizendpoot is de enige locatie die hierin opvalt en bijna vier kwartalen op een rij minder kinderen in de groep heeft.

Peildata	KC Westerbreedte aantal peuters in de groep	KC De Duizendpoot aantal peuters in de groep	KC De Haren aantal peuters in de groep	BBS Kameleon de Graaf aantal peuters in de groep	Totaal aantal peuters
01-10-2021	5	Geen deelname	8	7	nvt
01-01-2022	7	4	7	7	nvt
01-04-2022	7	6	7	7	nvt
01-06-2022	7	8	6	7	nvt
01-10-2022	8	8	7	5	nvt
01-01-2023	7	5	8	7	nvt
01-04-2023	7	5	7	8	nvt
01-06-2023	7	5	8	6	nvt
01-10-2023	5	4	6	6	nvt
Totaal aantal peuters deelgenomen t/m 01-06-2023	19	minstens 8 Gegevens ontbreken	19	22	minstens 68

Van de (minstens) 68 kinderen is van 19 kinderen bekend dat zij van een andere locatie komen dan het kindcentrum waarin de PeuterPlusgroep is gehuisvest. Van 45 kinderen is bekend hoe lang zij in de PeuterPlusgroep hebben gezeten en waar zij na deelname aan PeuterPlus zijn aangemeld. Gemiddeld hebben kinderen 7,3 maanden in de PeuterPlusgroep gezeten. Het aantal maanden varieert van minstens 2 maanden tot maximaal 12 maanden deelname.

Resultaat 2023

Om zicht te krijgen op de effecten van PeuterPlus worden periodiek vragenlijsten afgenomen. Er zijn in 2023 twee tussentijdse rapportages verschenen. De belangrijkste onderdelen hieruit nemen we op in dit jaarverslag.

a. Welbevinden en ontwikkeling van de peuters

Van 53 peuters is geantwoord hoe het welbevinden zich naar inzicht van de pedagogisch medewerker heeft ontwikkeld in de periode dat het kind in de PeuterPlusgroep zit of heeft gezeten:

Van 55 peuters is in beeld gebracht hoe de ontwikkeling van het kind naar inzicht van de pedagogisch medewerker op basis van observatiegegevens zich heeft ontwikkeld in de periode dat het kind in de PeuterPlus groep zit of heeft gezeten:

Van de 55 peuters is van drie kinderen de ontwikkeling van de peuters niet leeftijdsadequaat meegegroeid waardoor de pedagogisch medewerkers een achteruitgang zien in de ontwikkeling. Deze kinderen hebben een externe verwijzing gekregen en zijn niet uitgestroomd naar het basisonderwijs of het ve-peuterarrangement. In totaal hebben 46 peuters van de 55

peuters zich positief ontwikkeld, waarvan 14 peuters hebben laten zien zich sterk ontwikkeld te hebben volgens observatie door de pedagogisch medewerkers.

b. Deelname PeuterPlus en uitstroom

De uitstroom van kinderen is overwegend naar het primair basisonderwijs. Twee kinderen zijn eerder dan op vierjarige leeftijd teruggestroomd naar het regulier peuterarrangement en vier kinderen hebben een externe verwijzing gekregen.

c. Tevredenheid pm'ers ten aanzien van de begeleiding en ontwikkeling van kinderen

Ten aanzien van de begeleiding van de kinderen zijn de pedagogisch medewerkers:

- tevreden tot heel tevreden over de begeleiding die zij krijgen bij het opstellen van het ontwikkelplan. De pedagogisch medewerkers motiveren dat zij veel van hen leren.
- heel tevreden over de individuele aandacht die zij de kinderen kunnen geven.
- tevreden tot heel tevreden over de tijd die zij kunnen besteden aan de ontwikkeling van het kind.
- wisselend tevreden over de ontwikkeling die de kinderen doormaken. Eén pedagogisch medewerker die al langere tijd werkzaam is voor de PeuterPlus geeft aan dat de kinderen te weinig in aanraking komen met andere kinderen die hen in spel en ontwikkeling kunnen uitdagen. Ook ervaart zij dat kinderen in een groep met lage kind aantallen langer moeten wennen aan een grote groep bij doorstroom. Voor deze groep zal in samenwerking met de ondersteuners gekeken worden wat deze groep kinderen naast de activiteiten in de PeuterPlus nodig heeft.
- tevreden tot heel tevreden over de huisbezoeken die zij afleggen. Zij motiveren dat het fijn is om samen met ouders kinderen te zien groeien in hun ontwikkeling. Ook geven zij aan dat zij nog graag extra tips krijgen bij de aanpak hiervan. Hiervoor zal een training opgestart worden en in de intervisie is heur extra aandacht voor.

d. Begeleiding van de peuters in de PeuterPlusgroepen

Alle pedagogisch medewerkers stellen doelen op per kind voor de begeleiding van de kinderen in hun ontwikkeling. De pedagogisch medewerkers hebben ook een ontwikkelplan voor de kinderen opgesteld. Daarin zijn in de afgelopen periode deze doelen opgenomen. Eén medewerker geeft aan dat de ontwikkelplannen voor de nieuwe kinderen nog gemaakt moeten worden. Dit is inmiddels opgepakt.

Over de begeleiding die de pedagogisch medewerkers ontvangen bij het opstellen van de ontwikkelplannen van de kinderen zijn zij tevreden tot heel tevreden. Voor alle kinderen zijn inmiddels ontwikkelplannen.

e. Huisbezoeken

Alle kinderen van de PeuterPlusgroepen ontvangen huisbezoeken van pedagogisch medewerkers. Op één locatie zijn de uren bij één medewerker neergelegd. Bij de andere groepen gebeurt dit door beide pedagogisch medewerkers. Doel van de huisbezoeken is een laagdrempelig contact met ouder of verzorger en kind, het stimuleren van de ontwikkeling van het kind in de thuissituatie en het doorzetten van de ontwikkeling, ook buiten de tijd van PeuterPlus. De pedagogisch medewerkers nemen een tas met speelgoed/ontwikkelingsmateriaal mee, spelen met het kind in de thuissituatie en laten de tas

met speelgoed thuis achter. De tas van het vorige huisbezoek gaat weer mee terug naar de groep. De huisbezoeken vinden in drie groepen elke twee weken plaats. In één groep gebeurt dit één keer in de maand.

f. Groei in de professionele ontwikkeling van de pedagogisch medewerkers

De pedagogisch medewerkers zijn gevraagd naar de persoonlijke groei in hun professionele ontwikkeling gedurende de periode dat zij in de PeuterPlusgroep werkzaam zijn.

- Alle pedagogisch medewerkers geven aan dat zij gegroeid zijn in hun vaardigheden in de groep. Als toelichting hierbij wordt genoemd dat zij hier door zowel pedagogisch coaches als de ondersteuners goed in begeleid worden.
- De groei in vaardigheid in het contact met ouders is niet door iedereen ervaren. In de winter van 2023-2024 zal hier een begeleidingstraject op ingezet worden.
- Op één pedagogisch medewerker na heeft elke medewerker groei in vaardigheid buiten de groep (zoals het opstellen van een ontwikkelplan) ervaren. Dit zijn de pedagogisch medewerkers die ook begeleid zijn door de ondersteuner van de PeuterPlus. Eén medewerker is nieuw en de ureninzet zit nog alleen bij haar collega. Zij heeft hier dus nog geen kennis mee gemaakt.

Reflectie op de ontwikkeling van de peuter in de PeuterPlusgroepen en vooruitzicht naar 2024

Het blijft lastig om de uitvoering van PeuterPlus direct in verband te brengen met de opbrengsten in de ontwikkeling van de peuters. Het algemene beeld bestaat echter dat kinderen die in een regulier (vve)peuterarrangement niet voldoende tot ontwikkeling komen en in PeuterPlus door minder (externe) prikkels, pedagogische nabijheid en intensieve begeleiding door een pedagogisch medewerker zich positief ontwikkelen. Pedagogisch medewerkers en ouders geven aan dat de ontwikkeling weer in een versnelling gaat. Deze ontwikkeling in het kind is dan wel niet met harde data aantoonbaar te maken tussen deelname aan PeuterPlus en regulier, maar geven uiteindelijk wel een stevige basis in de ontwikkeling van het kind mee. In de PeuterPlusgroepen is sprake van basiszorg aangevuld met extra zorg. Omdat de PeuterPlus uitgevoerd wordt door regulier opgeleide pedagogisch medewerkers (met ve certificering) is de reguliere ondersteuningsstructuur van toepassing. In de PeuterPlusgroepen is geen sprake van (extra) specialistische zorg. Daarvoor is externe specialistische zorg nodig in de vorm van doorverwijzing. Hoewel ook hier behoefte aan is in de gemeente 's-Hertogenbosch, is dit niet de zorg die PeuterPlus biedt. Er is in de afgelopen periode geïnvesteerd doormiddel van persoonlijke gesprekken in de wijk, met het consultatiebureau, de Vliegende brigade en de pedagogisch medewerkers zelf om dit voldoende kenbaar te blijven maken. Ten aanzien van de plaatsing en de begeleiding van de kinderen in de PeuterPlusgroepen is een goede investering gegaan. Het vaststellen van de hulpvraag van het kind en het formuleren van passende begeleidingsactiviteiten is goed opgepakt met de inzet van de ondersteuners bij de PeuterPlusgroepen. Er worden kleine stappen gezet in het verder verfijnen van het werken met ontwikkelplannen. In de winter van 2023-2024 zal hier een training op ingezet worden om de pedagogisch medewerkers nog verder te begeleiden naast de directe feedback die zij van de ondersteuners al ontvangen. De ondersteuners begeleiden de cyclische werkwijze in het opvolgen van de ontwikkeling van het kind en het vaststellen van een afrondende termijn van deelname aan PeuterPlus. We zien dat de peuters beter begeleid worden in een 'zachte landing' naar de locatie waarnaar zij uitstromen.

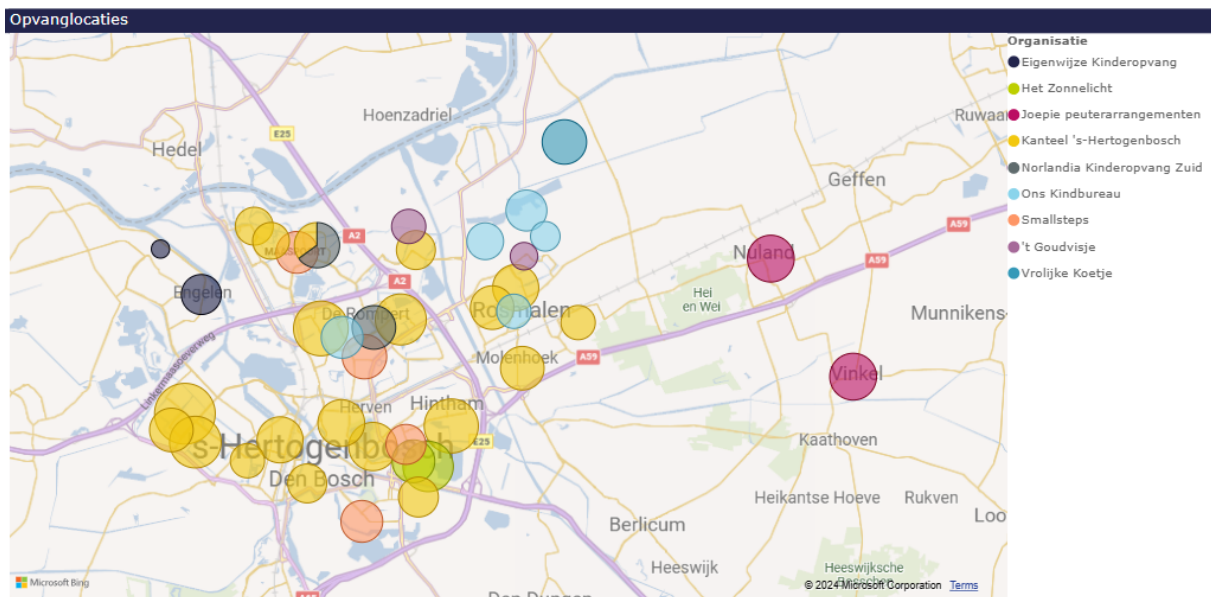
Aanbevelingen voor de doorontwikkeling van PeuterPlus naar 2024

- Extra training (bovenop de inzet van de ondersteuners) in het tot stand komen van het plan van aanpak in de begeleiding van de peuter in PeuterPlus (hulpvraag, begeleidingsplan, cyclische opvolging van de ontwikkeling en uitstroom naar PA, PO of extern);
- Extra training in de aanpak huisbezoeken en ouderbetrokkenheid. Dit tevens onderdeel maken van de intervisie;
- Urenverdeling op locatie bespreekbaar maken zodat beide medewerkers voldoende betrokkenheid bij de ontwikkeling van de kinderen kunnen hebben;
- Visievorming op PeuterPlus na 2024.

3.10 Peuterarrangementen

Sinds 2011 is het peuterspeelzaalwerk in 's-Hertogenbosch geharmoniseerd in de kinderopvang middels gesubsidieerde peuterarrangementen. In 2022 hebben 10 kinderopvangorganisaties peuterarrangementen aangeboden: Eigenwijze, 't Goudvisje, Joepie, Kanteel, Norlandia, Ons Kindbureau, Smallsteps/Partou, het Sprookjesbos (vanaf oktober 2023 overgenomen door Smallsteps/Partou), het Vrolijke Koetje en het Zonnelicht. Het aanbod is eind 2023 verspreid over 41 locaties.

Locatiespreiding kwartaal 4 2023:

Bij de peuterarrangementen wordt een onderscheid gemaakt tussen kinderen die recht hebben op kinderopvangtoeslag (KOT) en die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag (NKOT):

- KOT kinderen zijn kinderen van werkende/studerende ouder(s)/verzorger(s) die onder de regeling Wet Kinderopvang vallen en via de Belastingdienst kinderopvangtoeslag kunnen aanvragen. De hoogte van de toeslag hangt af van het (gezamenlijk) toetsingsinkomen.
- NKOT kinderen zijn kinderen waarvan 1 of 2 ouder(s)/verzorger(s) thuis zijn en daardoor geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. Deze kinderen vallen onder de gemeentelijke subsidieregeling. Ouders betalen een inkomensafhankelijke ouderbijdrage die jaarlijks door de gemeente wordt vastgesteld. Sinds 2017 wordt door ouders een 'Verklaring geen recht op

kinderopvangtoeslag' met een inkomstenopgave van de Belastingdienst aangeleverd aan de kinderopvang om zo de juiste hoogte van de ouderbijdrage te kunnen bepalen.

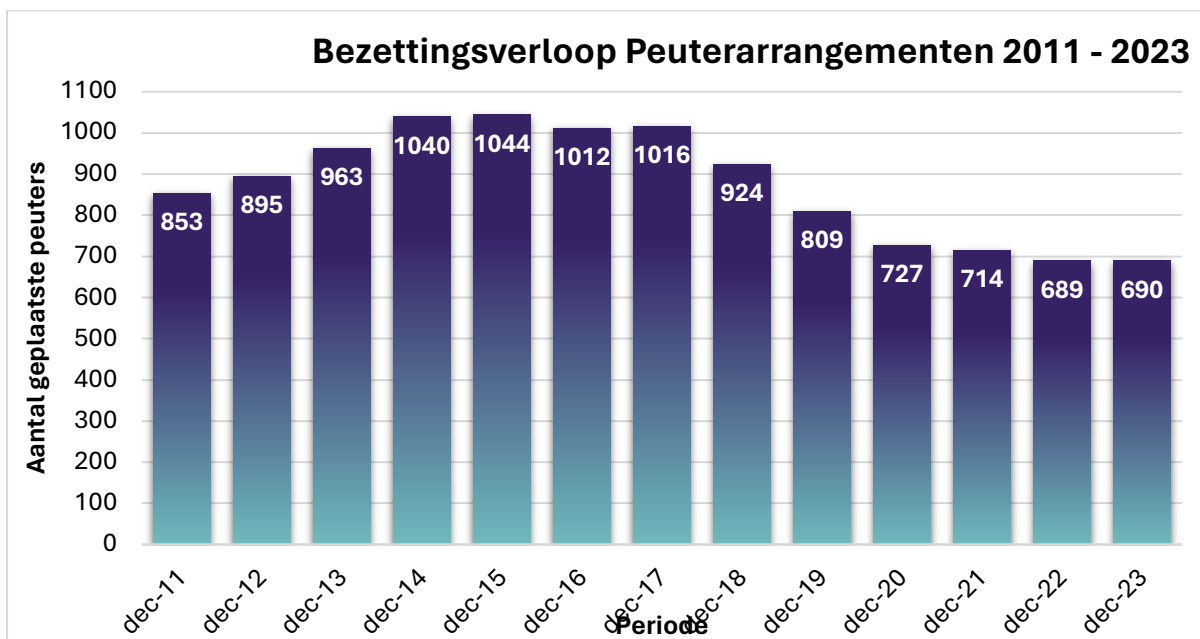
3.10.1 De Peutermonitor

Met ingang van 2018 loopt de subsidieverantwoording voor de peuterarrangementen en Ve via de Peutermonitor. De kinderopvangorganisaties uploaden hiervoor ieder kwartaal data van de geplaatste peuters. Compas, gemeente en de kinderopvang krijgen op deze manier snel inzicht in de bezetting en de hoogte van de subsidie.

Sinds het 4^e kwartaal 2022 is ook de gemeente met de BRP gegevens aangesloten op de Peutermonitor waardoor het dashboard nu ook inzicht geeft in het bereik van peuters op het peuterarrangement.

3.10.2 Aantal peuters en bezettingsverloop

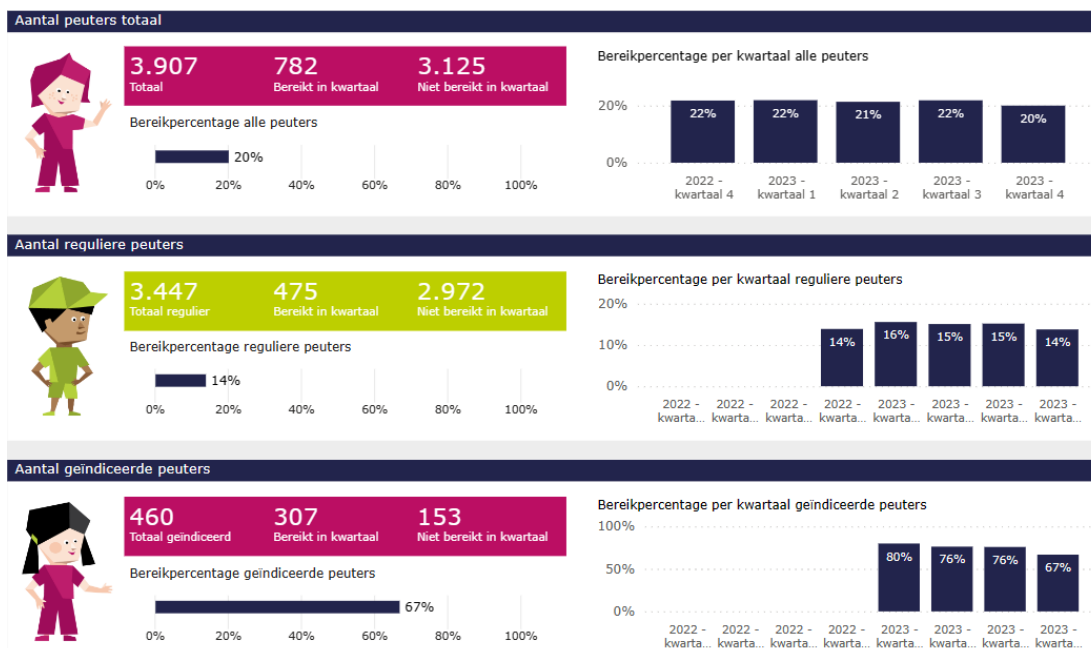
Het aantal geplaatste peuters op het peuterarrangement is vanaf 2018 aanzienlijk teruggelopen als gevolg van terugloop van het aantal peuters in de gemeente 's-Hertogenbosch en ook door het gunstige economische klimaat met gedaalde werkloosheid, waardoor de vraag naar het peuterarrangement is afgenomen ten gunste van de dagopvang. In 2023 lijkt het aantal peuters te stabiliseren. Eind 2023 waren er 690 geplaatste peuters op het peuterarrangement (+0,1% t.o.v. eind 2022).

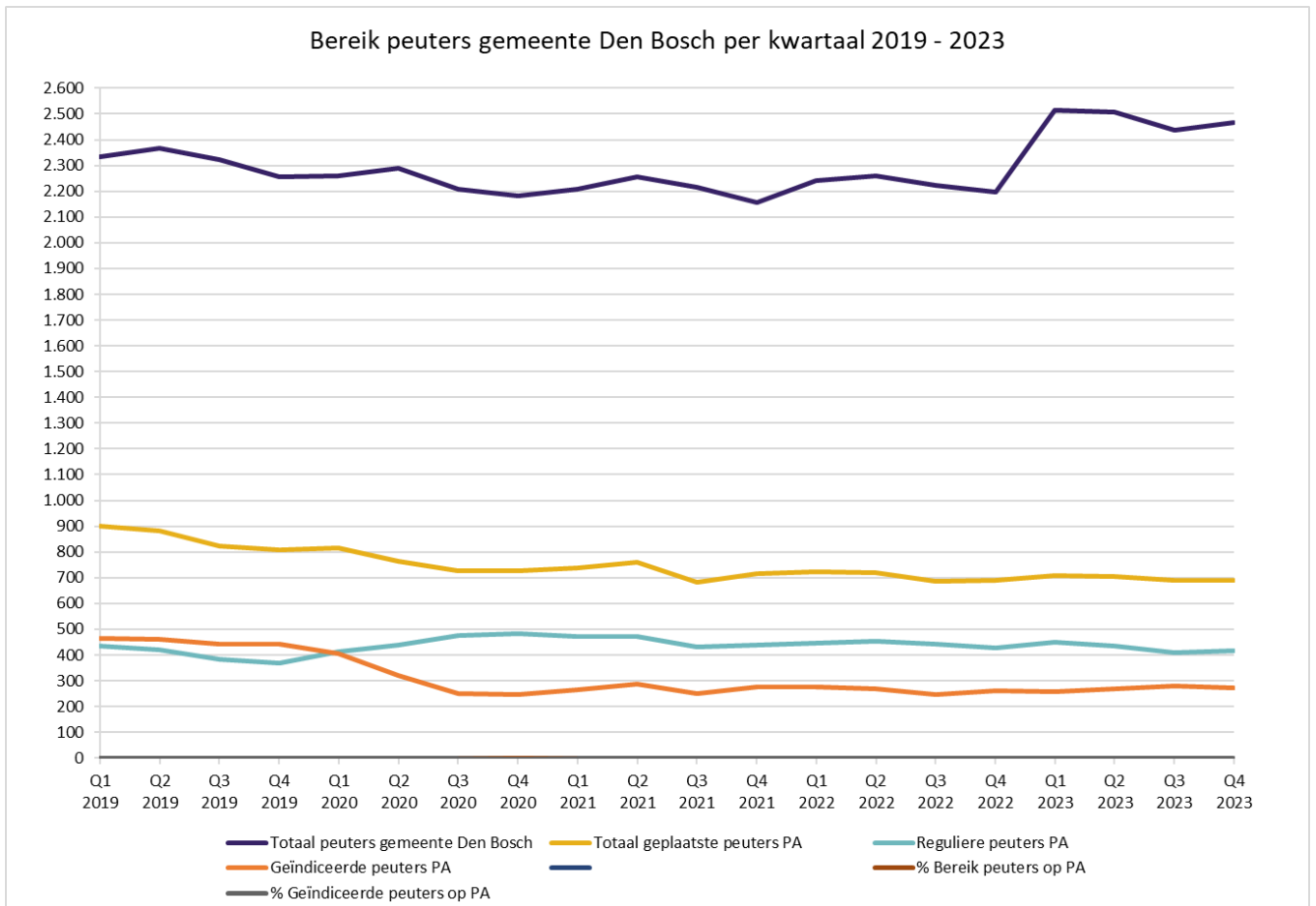
Daarmee is het bereik van peuters op het peuterarrangement in 2023 ongeveer gelijk gebleven op 31%. Het aantal geïndiceerde peuters is licht toegenomen, van 38% eind 2022 naar 39% eind 2023.

Peuterarrangementen	Q4 2019	Q4 2020	Q4 2021	Q4 2022	Q1 2023	Q2 2023	Q3 2023	Q4 2023
Totaal peuters gemeente Den Bosch (PM)				3.708	3.718	3.760	3.855	3.907
Totaal peuters gemeente Den Bosch	2.257	2.182	2.158	2.197	2.248	2.249	2.194	2.217
Aantal peuters bereik in kwartaal				808	815	803	843	782
Totaal geplaatste peuters PA	808	727	714	689	707	704	690	690
Reguliere peuters PA	367	482	437	429	449	434	411	418
Geïndiceerde peuters PA	441	245	277	260	258	270	279	272
% Bereik peuters op PA ¹⁾	36%	33%	33%	31,4%	31,5%	31,3%	31,4%	31,1%
% Bereik peuters op PA (Peutermonitor)				22%	22%	21%	22%	20%
% Geïndiceerde peuters op PA	55%	34%	39%	38%	36%	38%	40%	39%

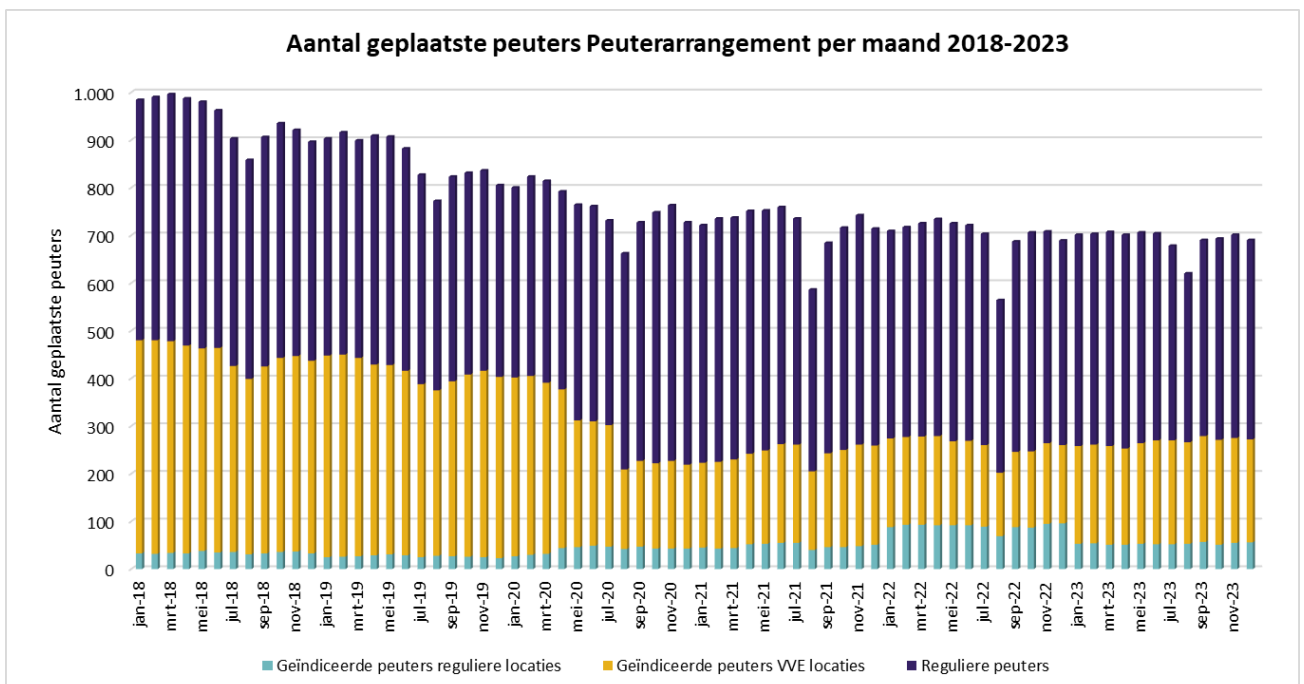
1) Geboortecijfersoverzicht stand per 1-1-2023

Onderstaande grafiek laat het verloop zien van het bereik van peuters op het peuterarrangement

In 2023 is het aandeel van geïndiceerde peuters in het totaal licht toegenomen.

3.10.3 Bereik peuters op peuterarrangement per wijk

Onderstaande tabel geeft aan hoeveel peuters er per wijk in de gemeente 's-Hertogenbosch in 2023 naar het peuterarrangement zijn gegaan. Zichtbaar is dat er grote verschillen in het bereik per wijk zijn afhankelijk van de populatie. In Vinkel en Graafsepoort is het bereik, net als in 2022, het grootst. In 8 wijken is het bereik t.o.v. 2022 toegenomen en in 5 wijken afgenomen. In 2022 zijn met name de wijken Empel (-28%), Binnenstad (-21%) en West (-13%) fors qua bereik teruggelopen. De wijken Rosmalen Noord (+17%) en Maaspoort (+15%) laten de grootste stijging zien.

Wijk	Gem. Bezetting PA		Aantal peuters gemeente		% 2022
	gem. 2022	gem. 2023	gem. 2023	% bereik PA	
Totaal Binnenstad	13	12	76	15%	19%
Totaal Empel	29	23	83	28%	39%
Totaal Engelen	10	13	79	17%	16%
Totaal Graafsepoort	108	113	202	56%	55%
Totaal Grote Wielen	40	37	254	15%	14%
Totaal Maaspoort	65	75	241	31%	27%
Totaal Muntel/Vliert	25	24	96	25%	23%
Totaal Noord	118	122	305	40%	39%
Totaal Nuland	23	24	65	37%	39%
Totaal Rosmalen Noord	58	62	180	34%	29%
Totaal Rosmalen Zuid	22	25	156	16%	16%
Totaal Vinkel	20	18	29	61%	66%
Totaal West	143	124	304	41%	47%
Totaal Zuidoost	28	29	158	18%	17%
Eindtotaal	701	700	2.227	31%	31%

3.10.4 Bezetting locaties

Sinds 2018 vindt de subsidieverstrekking voor de peuterarrangementen en vve in de gemeente 's-Hertogenbosch plaats middels kindgebonden financiering.

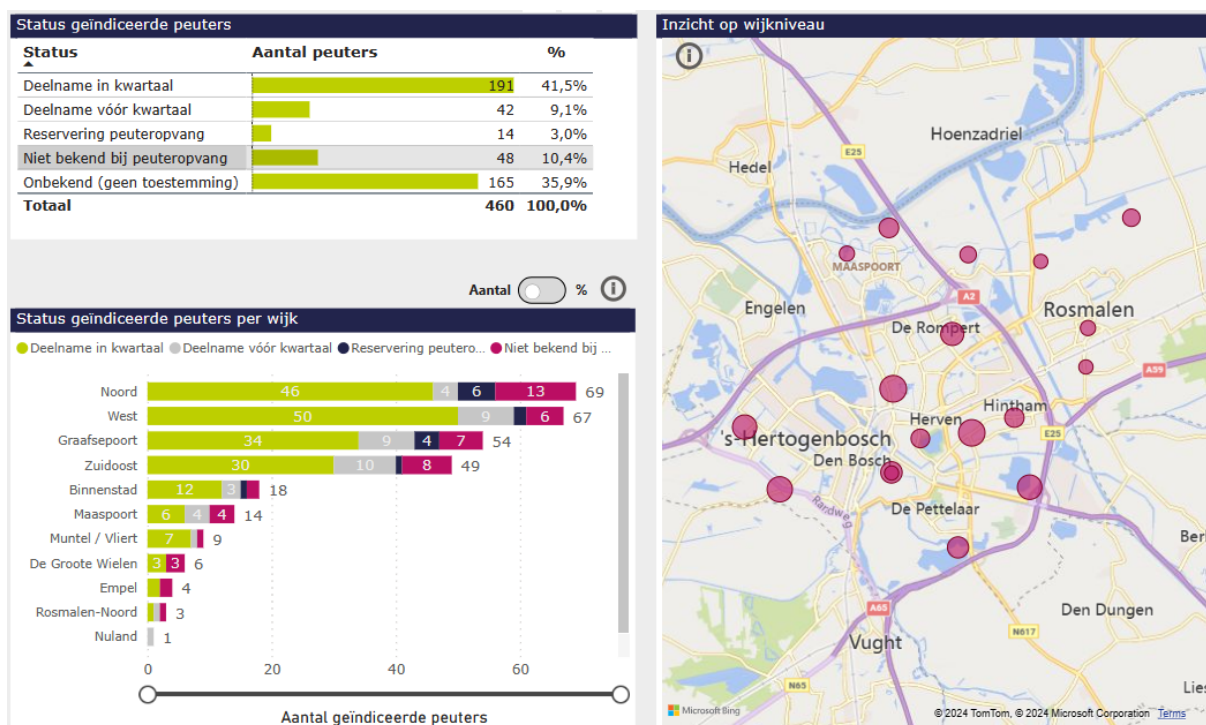
De terugloop van het aantal peuters op het peuterarrangement heeft voor de organisaties effect op de bezettingsgraad, de groepsgrootte en het aantal groepen; dit zal per locatie verschillen. Bij terugloop kan het voor locaties interessant zijn c.q. worden het peuterarrangement verdergaand te gaan integreren in de dagopvang.

3.10.5 GGD en vve-indicatie

Vanaf augustus 2019 wordt de kindgebonden vve-indicatie afgegeven door de GGD. De gewijzigde procedure tezamen met de nieuwe doelgroepdefinitie hebben effect op het aantal verzoeken die in 2019 door de GGD zijn afgegeven. Voor een verdere implementatie en monitoring vindt er periodiek afstemming plaats met de GGD en heeft in 2020 gezorgd voor een bijstelling van de doelgroepdefinitie.

Om voor de toekomst beter zicht te krijgen op het gemeentelijk bereik van doelgroepkinderen en hier nog beter op te kunnen sturen, zijn ook in 2023 stappen ondernomen om een koppeling te maken tussen de Peutermonitor en de GGD. Hierdoor komt er meer zicht op het doelgroepbereik en het totaal bereik van het voorschools aanbod binnen de gemeente en in de verschillende wijken, waardoor het gemeentelijk beleid hier beter op afgestemd kan worden.

Spreading geïndiceerde peuters per wijk in 4^e kwartaal 2023:

3.10.6 Vervroegde plaatsingen en extra dagdelen

Standaard worden kinderen vanaf 2,5 jaar geplaatst op het peuterarrangement. Op verzoek van de GGD kan een kind met extra ondersteuningsbehoefte vervroegd met 2 jaar en 3 maanden, en in uitzonderingsgevallen met 2 jaar, geplaatst worden en hierbij voorrang krijgen op de wachtlijst.

In 2023 waren er gemiddeld 23 kinderen jonger dan 30 maanden op het peuterarrangement t.o.v. 13 kinderen in 2022. Er waren in 2023 geen kinderen ouder dan 4,5 jaar op het peuterarrangement t.o.v. 1 kind in 2022.

Peuters die extra ondersteuningsbehoefte hebben kunnen aanvullend op verzoek van de GGD extra dagdelen Ve-aanbod krijgen. Peuters op niet-vve-locaties kunnen 2 dagdelen extra krijgen en komen hiermee op 4 dagdelen aanbod per week. Vanaf november 2019 hebben ook peuters op vve-locaties een indicering van de GGD nodig om extra uren Ve-aanbod te kunnen krijgen. Voor reguliere peuters die voor november 2019 al extra Ve-aanbod kregen op een vve-locatie is een overgangsregeling van kracht zodat zij tot hun 4^e jaar dit extra aanbod hebben behouden. In 2021 zijn de laatste peuters met deze overgangsregeling uitgestroomd, dit effect – de afname van het aantal geïndiceerde peuters – is zichtbaar in de grafieken bij 6.2.

In 2023 waren er maandelijks gemiddeld 53 vve-geïndiceerde peuters op reguliere locatie (-5% t.o.v. 2022).

3.10.7 16 uur Ve-aanbod

Sinds 2019 hebben 3 locaties – De Graaf, De Kwartiermaker en De Springplank – meegedaan aan de pilot voor 16 uur Ve-aanbod. Vanaf augustus 2020 geldt dit wettelijk voor alle vve-geïndiceerde peuters vanaf 2,5 jaar. Hierdoor krijgen reguliere peuters sinds augustus 2020 standaard 8 uur per week aanbod en geïndiceerde peuters 16 uur per week.

In 2023 waren er maandelijks gemiddeld 213 vve-geïndiceerde peuters op vve-locaties (+4,4% t.o.v. 2022).

3.10.8 Subsidiebeschikkingen en eindafrekening

Compas verricht financiële diensten voor de kinderopvangorganisaties die peuterarrangementen en vve uitvoeren. Door Compas is een werkwijze ontwikkeld waarbij de subsidie PA en vve vooraf voor ieder kwartaal wordt beschikt aan de kinderopvangorganisaties. In 2023 is op basis van 80% vooraf beschikt en per kwartaal achteraf verrekend middels een eindafrekening op basis van de werkelijke bezetting vanuit de Peutermonitor.

In maart 2024 zijn de eindafrekeningen van de subsidie PA en vve van het 4^e kwartaal 2023 verstuurd en verrekend inclusief nog enkele herberekeningen van voorgaande kwartalen. Tevens heeft een eindcontrole plaatsgevonden op juistheid van de in 2023 door de kinderopvang geüploade data in de Peutermonitor. Hiermee is de verrekening van de subsidie PA en vve over 2023 definitief afgesloten.

3.11 Samenwerken met ouders

De vve-locaties zijn ook in 2023 aan het werk gegaan om taalstimulering thuis te bevorderen. De locaties merkten dat armoede zorgt voor minder materiaal thuis voor kinderen. Ouders hebben vaker stress waardoor spelen met hun kind minder plaatsvindt. De afgelopen jaren is door de vve-locaties ingezet op spel materiaal voor thuis. Men is ouderbijeenkomsten gaan organiseren om met ouders samen de materialen te verkennen en samen te spelen met de kinderen, maar ook ouders kennis mee te geven over taalstimulering thuis tijdens de dagelijkse gang van zaken. Men ziet dat ouders bij deze bijeenkomsten aanwezig zijn en ook elkaar hierdoor leren kennen en elkaar weten te vinden.

Het blijft lastig om ouders die niet komen, te stimuleren wel te komen. Op een aantal locaties is men ook met thematassen gaan werken zodat in ieder geval ieder kind middels materialen over het thema thuis de kans heeft om in gesprek te gaan met ouders of andere familieleden. Sommige locaties geven een thuisopdracht mee. Dat kan zijn 'maak een knutsel en neem deze mee'. Over het algemeen is men hier tevreden over. Er komen ook werkelijk dingen terug op de groep.

Men merkt ook dat het enthousiasme van de professional belangrijk is om ouders binnen te krijgen voor een ouderbijeenkomst.

In het eerste jaar was men enthousiast over muziekbijeenkomsten, maar dit jaar waren de verhalen minder enthousiast. De groep die deze bijeenkomsten organiseert, heeft minder kennis over peuters en dat merkte men tijdens de bijeenkomsten met kind en ouder.

Tijdens de intervisiebijeenkomst werd duidelijk dat op een aantal locaties wisselingen hadden plaatsgevonden waardoor kennis met elkaar delen een belangrijk onderwerp werd.

Uit deze sessie kwam duidelijk naar voren dat men behoefte had aan kennis over het aanbod voor ouders die de taal zelf niet voldoende beheersen. Er zijn diverse organisaties die op taalgebied

aanbod geven in 's-Hertogenbosch maar de professionals weten niet waar ze ouders naartoe moeten verwijzen.

De locaties geven bijna allemaal aan dat zij behoefte hebben aan een vorm van speeltheek. Dit op het bordje van de professional leggen, is geen optie. Men geeft aan dat de werkdruk al hoog is en dit vergt veel organisatie en tijd. Locaties gaan wel op onderzoek uit om te kijken hoe dit wel georganiseerd kan worden. Ook vanuit het project zal Compas kijken waar mogelijke oplossingen liggen. Een enkele locatie heeft zelf een uitleensysteem bedacht, maar merkt toch dat dit veel tijd vraagt.

Verdeling gelden 2023

De locaties krijgen een basisbedrag van € 963,67 en voor elk geteld kind in cohort 3 van 2022 een bedrag van € 5,00.

locatie	pa kn	baoln groep 1- 2	totaal aantal kinderen	kindbedrag € 5,00	totaal € 963,67 +
Aan de AA	15	78	93	€ 465,00	€ 1428,67
Kameleon Graaf	12	68	80	€ 400,00	€ 1363,67
Sterrenbosch	12	138	150	€ 750,00	€ 1713,67
Duizendpoot	36	110	146	€ 730,00	€ 1693,67
De Haren	28	107	135	€ 675,00	€ 1638,67
Springplank	16	69	85	€ 425,00	€ 1388,67
Boschveld	16	69	85	€ 425,00	€ 1388,67
Kruisboelijn	21	56	77	€ 385,00	€ 1348,67
Kwartiermaker	20	55	75	€ 375,00	€ 1338,67
Westerbreedte	50	154	204	€ 1020,00	€ 1983,67
Ontdekking	36	173	209	€ 1045,00	€ 2008,67
Aan de Oosterplas	-	132	132	€ 660,00	€ 1623,67
Vlindertuin	16 (24 0- 22-05- 2023)	120 (90 op 22- 05- 2023)	136	€ 680,00	€ 1643,67
Nour	-	116	116	€ 580,00	€ 1543,67
		Totaal	1723	€ 8.615,00	€ 22.106,31

Voornemens 2024

Voor 2024 staat de hulp aan ouders centraal en het uitlenen en aanschaffen van materialen. De gemeente gaat een deel van de subsidie rechtsreeks naar de kinderopvang overmaken. Aankomend jaar gaan wij kijken wat overblijft voor de scholen en gaan we ons best doen dat er wel op kindcentrumniveau gekeken wordt naar taalstimulering thuis in plaats van gescheiden in twee groepen. Samen met de gemeente is in maart 2024 een bijeenkomst georganiseerd om externen een presentatie te laten geven aan de coördinatoren vve van kinderopvang en onderwijs zodat zij weten waar ouders hulp kunnen krijgen bij de taalstimulering van het kind.

Alle locaties die meedoen met dit project, hebben gebruikt gemaakt van de impuls gelden. De volgende locaties hebben gebruik gemaakt van de impuls gelden:

- KC Boschveld (pa en po)
- KC Kwartiermaker (po)
- KC Aan de Aa (pa en po)
- KC De Haren (pa en po)
- KC Vlindertuin (pa)
- KC De Duizendpoot (pa en po)
- KC Westerbreedte (pa en po)
- KC Ontdekking (pa en po)
- KC Aan de Oosterplas (po)
- KC Kameleon Graafseweg (pa en po)

De overige locaties hebben niet deelgenomen omdat dit onderwerp geen prioriteit heeft op de locatie, of omdat men uit eigen middelen al laagtaalvaardige ouders begeleidt.

3.12 Zomerclub Plus

Sinds 2020 slaan de gemeente 's-Hertogenbosch en educatieve partners de handen ineen ter bevordering van kansengelijkheid. Deze extra stimulans vindt plaats in de vorm van het project 'Zomerclub Plus'. De Zomerclub Plus ondersteunt kinderen van 2,5 tot 13 jaar in hun welbevinden en helpt hen om eventuele leer- en ontwikkelachterstanden in te lopen, de 'summer learning loss' tegen te gaan. Deelname aan de Zomerclub Plus biedt deze kinderen de kans om hun kennis en vaardigheden verder te ontwikkelen om op deze wijze sterker te staan bij de start van het nieuwe schooljaar. Gedurende de Zomerclub Plus worden activiteiten aangeboden die bijzondere ervaringen en belevenissen voor kinderen bevorderen.

De succesvolle ervaring met het project in de afgelopen jaren, waarbij we recht hebben kunnen doen aan het kind, heeft ons geleerd dat het opdoen en het beleven van nieuwe en bijzondere ervaringen, ertoe bijdraagt dat kinderen breder gestimuleerd worden in hun ontwikkeling. Het versterken van zelfvertrouwen, geloof in eigen kunnen én een open en nieuwsgierige mindset, bevorderen leergierigheid en zijn daarmee belangrijke factoren in het verminderen van onderwijs- of ontwikkelingsachterstand en het bevorderen van kansengelijkheid. Daarnaast is er aandacht voor activiteiten op gebied van taal en rekenen. Die werden dit jaar binnen het thema 'Een feest van culturen' aangeboden.

Uitvoerende locaties

- BBS de Kruiskamp, locatie Westerbreedte
- BBS de Hambaken, locatie de Duizendpoot
- BBS aan de Aa, locatie basisschool Rondeel

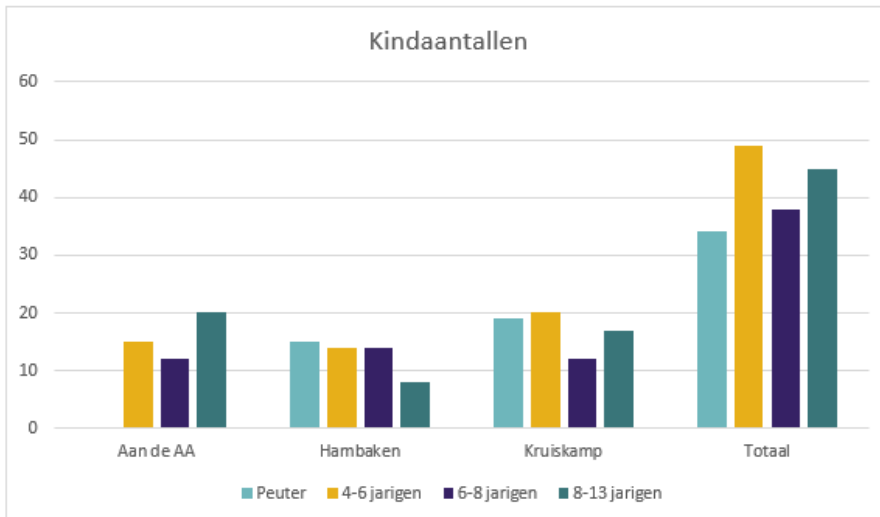
Wijkgerichte deelname

KC Het Boschveld; KC De Duizendpoot; KC De Haren; KC De Kwartiermaker; KC De Kruisboelijn; KC Westerbreedte; KC De Kameleon; KBS De Kameleon (BBS De Graaf); KC De Ontdekking; KC 't Rondeel; Het Sprookjesbos, KC De Vlindertuin; KC Het Palet; KC De Springplank; L.W. Beekmanschool; KC Aan de Oosterplas. In totaal 16 locaties.

Uitvoering en aantallen

Week 29, 30, 31 van de zomervakantie in 2023.

Op dinsdag, woensdag en donderdag van 09.00 tot 14.00 uur (voor de peuters van 9.00 tot 12.00 uur)

Afbeelding 1: kindaantallen 2023

	Peuters	4-6 jarigen	6-8 jarigen	8-13 jarigen
BBS aan de Aa	0	15	12	20
BBS Hambaken	15	14	14	8
BBS Kruiskamp	19	20	12	17
	34	49	38	45
Totaal 166 kinderen				

Ook dit jaar heeft de Zomerclub Plus weer een waardevolle bijdrage mogen leveren aan de sociaal emotionele en cognitieve ontwikkeling van de deelnemende kinderen. Dit alles ter bevordering van de kansengelijkheid van kinderen in de gemeente 's-Hertogenbosch.

Tijdens de Zomerclubweken hebben de kinderen de ruimte gekregen om talenten te ontdekken en te leren door het opdoen van ervaringen. Deze weken hadden niet kunnen plaatsvinden zonder de waardevolle inzet van onze fantastische professionals. Zij gaven, door het bieden van een dagelijkse structuur, persoonlijke aandacht en een passend aanbod, een boost aan de ontwikkeling. Kinderen leerden door omgaan met elkaar om hulp te vragen, conflicten op te lossen en nieuwe relaties aan te gaan. Er was veel ruimte voor taalontwikkeling door de intensieve begeleiding in kleine groepjes en een rijk taalaanbod. Door de bijdrage van verschillende workshophouders en door de wereld in te gaan zijn talenten ontdekt.

Op basis van de locatie evaluaties, de aanvullende reacties vanuit de deelnemende kindcentra tezamen met de evaluatie van de kerngroep kunnen we concluderen dat we terugkijken op een geslaagde Zomerclub Plus 2023. Waarbij we recht hebben kunnen doen aan het kind!

De kerngroep kijkt positief terug op de projectrealisatie en de drie uitvoeringsweken. Het enthousiasme, de gedrevenheid en betrokkenheid van de kerngroep, de coördinatoren en de medewerkers heeft ervoor gezorgd dat het project ook dit jaar weer stond als een huis. Accenten voor 2024 naar aanleiding van de evaluatiebijeenkomst met de kerngroep op 7 september 2023 zijn:

- Zoeken naar een structurele oplossing voor de uitdagingen rondom personele inzet.
- We geven de voorkeur om op iedere locatie tenminste een vaste collega te laten deelnemen als bekend gezicht voor kinderen en ouders en als vraagbaak voor praktische zaken.

- Minder inzet van aantal collega's per groep (regelmatig teveel medewerkers op groep kinderen) → oplossing zou kunnen zijn 2 vaste gezichten op de groep en daarnaast nog 1 a 2 flexibel inzetbare collega's.
- Aanmeldingen: dit jaar is het aanmelden van de kinderen rommelig verlopen. Uitgangspunt moet zijn dat alle locaties dezelfde procedure hanteren. In het eerste overleg in 2024 gaan we deze procedure vastzetten. De ib'er heeft hierin een spilpositie, daarnaast iedere groep overboeken als het gaat om aantallen kinderen (uit de praktijk blijkt dat er altijd een aantal kinderen niet op komt dagen), als locatie ook KC Sterrenboom betrekken.
- In de aanmeldprocedure extra aandacht voor het bereiken van de juiste doelgroep. Dit in overeenstemming met de kerngroep en de ib'ers van betrokken locaties.
- Samenwerking met andere scholen binnen de wijk vinden we belangrijk. We moeten het samen dragen. De leden van het kernteam hebben hierin een ambassadeurs rol.
- Helderheid creëren m.b.t. de rol van de BBS over onder andere schoonmaak en factureren ruimtes.
- Locatie specifiek: aandacht voor omgang met materialen en meubels op de locaties die hun lokalen beschikbaar stellen voor de Zomerclub.

In antwoord op de vraag '*Volgend jaar weer een Zomerclub?*' is de kerngroep unaniem: '*Ja!*'

4. Doorgaande lijn

In de gemeente 's-Hertogenbosch werken primair onderwijs en kinderopvangorganisaties samen aan de vorming van Kindcentra 0-13, voor een optimale en ononderbroken ontwikkeling van alle kinderen van 0 tot 13 jaar. Compas ondersteunt partners op locatie bij de vorming van het kindcentrum, onder meer met advies op maat, de Stadsfoto, trainingen en workshops. Samen met de Gemeente 's-Hertogenbosch, schoolbesturen en kinderopvang voeren we het stedelijk beleid voor de kindcentra 0-13 uit.

Visie op doorgaande lijn

Vanuit het belang van een optimale ontwikkeling van kinderen – de burger van de toekomst – streven schoolbesturen, de bij de kindcentra betrokken kinderopvangorganisaties, gemeente en Compas gezamenlijk naar brede voorzieningen voor alle kinderen (en hun ouders) van 0 tot 13 jaar: het kindcentrum 0-13. In dit kindcentrum wordt gewerkt volgens één pedagogische en educatieve visie. Kinderen worden in staat gesteld om hun talenten optimaal te ontwikkelen. Doorlopende ontwikkelingslijnen, dagarrangementen en kindnabije ondersteuning zijn inherent aan deze voorziening. Onderwijs en kinderopvang trekken op gelijkwaardige basis samen op in de kindcentra. Het zijn 'communities' waar wordt samengewerkt met het jeugdnetwerk.

Compas helpt om te zorgen dat bevlogenheid en visie omgezet worden in de structuur, borging en uitbouw van professionaliteit binnen het kindcentrum 0-13 in alle lagen van de organisaties. Welke stappen kunnen gezet worden om voor kinderen echt het verschil te maken en te komen tot toekomstbestendige kindcentra?

4.1 Kind in het centrum monitor

De samenwerking tussen kinderopvang en primair onderwijs in de leeftijd 0-13 in 's-Hertogenbosch heeft de afgelopen jaren aanzienlijke vooruitgang geboekt. De plannen voor de komende beleidsperiode (2023-2027) en de Bossche Educatieve Agenda 2023-2037 brengen verdere stappen met zich mee. We zetten het kind centraal en streven naar een gezamenlijke aanpak in de doorgaande lijn, waarbij onderwijs, kinderopvang en andere partners in welzijn en zorg samenwerken.

Een concreet middel dat wordt ingezet voor deze ontwikkelingen is de monitor, ook wel bekend als KIHC-monitor (Kind In Het Centrum Monitor). Deze monitor vormt de basis voor gesprekken tussen kinderopvang en onderwijs, waardoor een gezamenlijke strategie en aanpak mogelijk wordt.

Door deze gezamenlijke inspanningen streven we ernaar de beste kansen te bieden voor de ontwikkeling van kinderen in 's-Hertogenbosch. Hierbij benadrukken we dat organisaties niet alleen individueel groeien, maar ook door samen te werken en kennis te delen met elkaar. Dit bevordert een omgeving waarin de ontwikkeling van kinderen optimaal wordt ondersteund en gestimuleerd. We versterken met de vernieuwde KIHC-monitor ook de samenwerking tussen organisaties voor kinderopvang en primair onderwijs die niet in een kindcentrum zijn gehuisvest.

De KIHC-monitor is tot stand gekomen op basis van input en feedback uit het werkveld, in samenwerking met een focusgroep waarin een brede afvaardiging vanuit zowel de kinderopvang als uit het basisonderwijs vertegenwoordigd was. De bijgestelde monitor is opnieuw digitaal ingericht waardoor data overzichtelijker in beeld komen en bruikbaar zijn. De conceptversie wordt als pilot

uitgezet in de eerste helft van 2024 en de eerste afname is gepland in het najaar van 2024. Jaarlijks zullen we het gebruik van deze monitor evalueren en zullen we deze zo nodig bijstellen. Meer informatie en een uitgebreide toelichting aan het werkveld volgt in juni 2024.

4.2 Werkwijze kindcentrum stimulering

Iedere locatie kinderopvang en primair onderwijs heeft vanuit Compas een coördinerend adviseur. De coördinerend adviseur bespreekt samen met directeur en locatiemanager de voortgang in de gewenste ontwikkelrichting. Afnames als de BKS, de stadsfoto en het opstellen van een vve-locatieplan worden ondersteund en besproken als deze van toepassing zijn op de locatie.

Op verzoek worden maatwerktrajecten ingezet. Deze maatwerktrajecten kunnen worden uitgevoerd door de adviseurs of trainers van Compas of door één van de externe partners, afhankelijk van de aard van de vraag en de keuze van de locatie. De locatie kan kiezen voor groei in een of meerdere inhoudsgebieden.

5. Wijkgericht werken

Achtergrond

In juni 2023 schrijft het Eindadvies Wijkgericht Werken het volgende:

'Goed onderwijs en gelijke carrièrekansen zijn niet vanzelfsprekend. Om de gelijke kansen te verbeteren moeten scholen, maatschappelijke partners en gemeente samen de schouders eronder zetten. Als collectief hebben we het gezamenlijke belang van onze kinderen in 's-Hertogenbosch voor ogen. Een sterke samenwerking zorgt voor een sterke start van onze kinderen. Wijkgericht werken kan de verbinding tussen jeugdhulp en onderwijs versterken. Interventies in het onderwijs en jeugdzorg kunnen geïntegreerd worden in een wijkaanpak vanuit sterke verbindingen. De scholen zijn de vindplaatsen voor de jeugdvragestukken en vanuit het collectieve gedachtegoed dat we samen verantwoordelijk zijn voor de kinderen in de gemeente 's-Hertogenbosch, versterken we onze samenwerking.'

Wijkgericht Werken is dus een aanpak die gericht is op het creëren van goed onderwijs en gelijke kansen voor alle kinderen. Om dat te bereiken zijn sterke verbindingen nodig tussen maatschappelijke partners en onderwijs. Die verbindingen worden in eerste instantie gesmeed in de wijken, rond het kind. De school is een vindplaats van mogelijke vraagstukken. Om de doelen te bereiken wordt een structuur in drie lagen geadviseerd. In deze structuur is er plaats voor een strategische stuurgroep, een tactische laag op gemeentelijk niveau en een operationele laag in de wijken. De volgende drie opdrachten zijn aan de programmamanager gesteld:

- Het bijeenbrengen van het tactisch overleg in november of december 2023;
- Het voorsorteren op de start van de overleggen in de wijk (operationele laag) vanaf januari 2024. Bij deze overleggen sluit de eerste keer een stuurgroeplid aan.
- Het verkennen van het thema datagedreven werken als hulpmiddel door de overlegstructuur.

Resultaten

Het bijeenbrengen van tactisch overleg

Er heeft een aantal verkennende gesprekken plaatsgevonden met leden van het tactisch overleg en met een aantal betrokken bestuursleden. In december vond het eerste overleg plaats. Het tweede overleg wordt gepland in februari 2024. Er is een goede basis voor samenwerking maar er is behoefte aan verdere uitwerking van de manier van werken, waarbij er nadrukkelijk aandacht is voor de afstemming met het operationeel niveau. Om dit te bereiken is duidelijkheid nodig over doelen en aanpak binnen het programma, en een daarop afgestemd mandaat voor de leden.

Start overleggen in de wijk

Uit de verkennende gesprekken blijkt dat er al overleggen op wijkniveau plaatsvinden. Er is een algemene behoefte om niet "nog meer te gaan overleggen", het is niet wenselijk om "parallel overleg" op te tuigen. Dit betekent dat het programma bij voorkeur gebruik maakt van bestaande overlegstructuren. Het wijkoverleg van wijkambassadeurs en wijk IB'ers komt om de zes weken bij elkaar. Deze wijkoverleggen ontmoeten elkaar bovendien 6 keer per jaar in het BOE-overleg.

Er vindt dus al overleg plaats op wijkniveau. Bij dat overleg sluiten per wijk de schooldirecteuren en IB'ers aan. Dit overleg kan worden aangevuld met afgevaardigden uit de overige disciplines. De

leden van de tactische laag pakken dit op en koppelen terug op de volgende bijeenkomst.

Niet alle wijken zijn gelijk en niet alle wijken functioneren op eenzelfde manier. De vraag is of dit wenselijk is. Vanuit de filosofie van WW niet: de wijken bepalen zelf wat nodig is binnen de kaders van WW. Omdat die kaders nu niet helder genoeg zijn, ligt daar een belangrijke opdracht die voorwaardelijk is voor het goed functioneren van de operationele laag.

Het verkennen van het thema datagedreven werken

Er is veel data beschikbaar en er is bij de verschillende partijen het besef dat data kunnen bijdragen aan het effectief uitvoeren van het programma. Het verkennen van het hoe kan pas wanneer de verschillende overleggen functioneren.

Adviezen

Deze notitie eindigt met een aantal adviezen, gericht op het succesvol voorzetten van het programma. Deze adviezen zijn gericht aan de volgende programmanager, die onontbeerlijk is. Dit programma heeft regie nodig. Hieronder volgen 5 adviezen, de eerste drie hebben prioriteit.

1. Werk de basis uit

Er ligt een goede basis en er zijn energie en commitment aanwezig. Gebruik dat om de basis nu verder uit te werken. Elementen van die goede basis zijn:

Duidelijkheid over programma en structuur: op papier

Er wordt al veel overlegd in de gemeente, door de verschillende partners. Wat is de toegevoegde waarde van dit programma? Zorg dat die duidelijk is en geef helderheid over taken en verantwoordelijkheden van de verschillende lagen. Er is een breedgevoelde behoefte aan duidelijkheid. Het creëren van deze duidelijkheid is voorwaardelijk voor succes. Wijkgericht Werken moet meer worden dan een visie, het moet een vanzelfsprekende manier van werken worden waarin partners elkaar rond het kind weten te vinden.

In bijlage 3 wordt een aanzet gedaan om deze helderheid op papier te verschaffen. Deze geeft aan wat de focus van de overleggen is, welke vragen in de overleggen centraal staan en wanneer de verschillende lagen met elkaar in contact komen (escaleren). Werk dit schema indien nodig uit, maar **behoud de eenvoud** ervan! Laat daarna een visueel maken die de structuur van het programma in een oogopslag duidelijk maakt.

Contact met andere partners

Er zijn nog andere partners die in het programma kunnen participeren. Het gaat dan om andere opvangorganisaties dan enkel Kanteel, organisatie als MEE, Humanitas et cetera. Benut ook de expertise van Compas, die nu ook al aangesloten is. Daarnaast is de gemeente op dit niveau een relevante partner.

2. Focus op het tactisch niveau

De tactische laag is zich op dit moment aan het vormen. Deze laag heeft bij uitstek de verbindende functie die centraal staat in het wijkgericht denken. Tactisch verbindt operationeel

en strategisch én het verbindt de perspectieven van de verschillende wijken in één gemeentelijk perspectief. Dit overleg is cruciaal voor het succesvol zijn van het programma.

Groeien naar vaste processen

Op basis van de belronde is het voorstel om de verantwoordelijkheid voor het gemeentelijk perspectief bij de leden neer te leggen. Elk lid vertegenwoordigt een organisatie en eigen structuren en interne overleggen. Daarnaast zijn er diverse externe overleggen waar men kan aansluiten. Het is van belang dat dit getoetst wordt: in het tactisch overleg komt dit punt dan ook aan de orde. Bij twijfel over deze werkwijze kan geëscaleerd worden naar de stuurgroep. Binnen dit overleg is er enerzijds de behoefte om in een groeimodel te werken: een organisch zoeken naar een manier van werken, anderzijds is er de behoefte om te werken naar min of meer vaste processen. Deze twee sluiten op elkaar aan: geef ruimte om een goede manier van werken te vinden.

Mandaat en ondersteuning

Het tactisch overleg heeft een grote verantwoordelijkheid. Het verbindt de strategische en operationele laag en moet ervoor zorgen dat de perspectieven van de (6?) wijken convergeren tot een gemeentelijk perspectief. Daarnaast moet het tactisch niveau kunnen ingrijpen op het operationeel niveau (bijvoorbeeld als het gaat om het herverdelen van capaciteit). Hiervoor is mandaat nodig vanuit de bestuurlijke laag.

3. Omarm het operationeel niveau

Er gebeurt al veel in de wijken. Waak ervoor een nieuwe structuur op te leggen, maar bouw voort op wat er al is. Gebruik de wijkoverleggen van het onderwijs als basis en werk op basis van hun planning verder (bijlage 2).

Laat het duidelijke verhaal over programma en structuur vertellen door een stuurgroep lid. Geef daarna ruimte om binnen de kaders verder te groeien, laat het tactisch overleg daarbij een faciliterende en adviserende rol innemen.

Kom uiteindelijk tot een werkbaar en dekkende wijkindeling en tot duidelijke doelen en kaders die ruimte geven aan de eigenheid van de wijk.

4. Start met een plan voor datagedreven werken

Datagedreven werken is een thema dat nu nog niet de aandacht kon krijgen die het verdiende. Start met een plan waarin het belang van het onderwerp wordt geïdentificeerd en start met een inventarisatie onder de verschillende partners over de vraag op welke wijze zij met data werken en welke kansen zij zien.

Een afspraak met de dataspecialist van de gemeente kan helpen bij het bepalen van volgende stappen

5. Laat zien dat het werkt

Om het programma te laten slagen is communicatie over voortgang en succes van groot belang. Denk na over een vorm om het programma relevant en de moeite waard te houden.

6. Nieuwkomersonderwijs

Inleiding

Voor anderstalige nieuwkomers is het van groot belang de Nederlandse taal vlot te leren verstaan en spreken, zodat zij aan het Nederlandse onderwijs en onze samenleving kunnen gaan deelnemen.

Onder anderstalige nieuwkomers in 's-Hertogenbosch verstaan we:

1. Kinderen van arbeids- en kennismigranten, statushouders
2. Oekraïense kinderen
3. Kinderen in AZC's

Kinderen van arbeids- en kennismigranten, statushouders

Deze kinderen worden geplaatst in een nieuwkomersgroep. In totaal zijn er zes nieuwkomersgroepen verdeeld over vijf locaties (Kameleon De Graaf, De Pionier, De Duizendpoot, De Ontdekking, De Kwartiermaker).

De toelatingscriteria voor deze groepen zijn:

- Leeftijd tussen de 6 en 12 jaar
- Niet of nauwelijks Nederlandssprekend
- Kortere dan 6 maanden in Nederland wonend
- Kortere dan 6 maanden aaneengesloten op een Nederlandse basisschool hebben gezeten

De laatste twee criteria gaan vaak niet op voor statushouders die in veel AZC's gewoond hebben. Deze kinderen hebben door de vele wisselingen vaak weinig taalonderwijs gehad.

Leerlingen van 4 en 5 jaar starten niet in een nieuwkomersgroep maar in een reguliere kleutergroep om daar spelonderwijs, maar met gericht aanbod, de Nederlandse taal te leren. Leerlingen van 12 jaar of bijna 12 jaar worden doorverwezen naar de Internationale Schakelklas (ISK).

Oekraïense kinderen

Toen in februari 2022 de oorlog in Oekraïne uitbrak en veel gezinnen naar Nederland vluchtten, is de keuze gemaakt om deze kinderen in reguliere groepen te plaatsen.

Kinderen in AZC's

Het plaatsen van deze leerlingen valt niet onder de verantwoordelijkheid van Compas en wordt derhalve niet meegenomen in dit jaarverslag.

Coördinatie van het plaatsen van de nieuwkomers binnen het basisonderwijs

De coördinatie van de nieuwkomers (behalve AZC-leerlingen) viel tot oktober 2023 onder de verantwoordelijkheid van Samenwerkingsverband Meijerij. Met ingang van oktober heeft Compas de coördinatie op zich genomen. Het SWV blijft wel betrokken als het om inhoudelijke taalexpertise gaat.

Financiën

Het opstellen van een begroting en het verantwoorden van de exploitatie is geen taak van de coördinator en wordt derhalve niet meegenomen in dit jaarverslag.

Kwantitatieve verantwoording

Nieuwkomersgroepen

In januari 2023 is gestart met vier nieuwkomersgroepen op vier locaties. Doordat er te weinig capaciteit was, is in april een nieuwe groep gestart op KC De Ontdekking. In iedere nieuwkomersgroep is plaats voor 15 leerlingen.

De bezettingsgraad gedurende het kalenderjaar 2023 was gemiddeld 90%.

Het aantal keren dat leerlingenvervoer aangevraagd is, was de eerste helft van het kalenderjaar vijf maal en de tweede helft van het kalenderjaar eenmaal. Verreweg de meeste leerlingen gaan nu binnen drie kilometer van hun woning naar school en komen niet in aanmerking voor leerlingenvervoer.

Oekraïense leerlingen

Door de vele wisselingen is het heel lastig om een goed overzicht te houden van het aantal Oekraïense leerlingen op de reguliere basisscholen. Schatting eind 2023 is dat het gaat om 120 leerlingen. Deze leerlingen komen op eigen gelegenheid naar school.

In september is een inventarisatie uitgezet onder alle reguliere basisscholen in 's-Hertogenbosch met de vraag om beschikbare plaatsen in de groepen 1 t/m 8. Op verzoek van de sociaal woonbegeleiders van de opvanglocaties voor Oekraïense vluchtelingen zijn kinderen op een van deze scholen geplaatst. In de periode september – november waren er een twintigtal aanvragen. Daarna gelukkig nog slechts enkele omdat in de praktijk bleek dat het aantal beschikbare plaatsen sterk terugliep.

Kwalitatieve verantwoording

Nieuwkomersgroepen

Binnen de nieuwkomersgroepen wordt gewerkt met de volgende kwaliteitskaarten:

- Kwaliteitskaart Leerrijke omgeving
- Kwaliteitskaart Begeleidingsplannen
- Kwaliteitskaart Mondeling en schriftelijk Nederlands gekoppeld aan begrijpend lezen, taal en spelling
- Kwaliteitskaart Rekenen
- Kwaliteitskaart Ouderbeleid

De kwaliteitskaarten zijn middels een PDCA cyclus opgebouwd. Alle nieuwkomersgroepen evalueren jaarlijks deze kwaliteitsplannen en nemen nieuwe doelstellingen op in een plan van aanpak. Doelstellingen die alle nieuwkomersgroepen voor 2023 opgenomen hebben zijn:

- Opstellen en/of doorontwikkelen van een overdrachtsdocument (overstap van nieuwkomersgroep naar basisschool of voortgezet onderwijs) en gebruik maken van een leerlingvolgsysteem
- Integratie van nieuwkomersleerlingen in reguliere groepen
- Professionalisering

Overdrachtsdocument – leerlingvolgsysteem

De nieuwkomersgroepen zijn individueel van start gegaan met een oriëntatie op een goed overdrachtsmoment. Wat kenmerkend is voor de huidige samenwerking is dat de nieuwkomersgroepen elkaar niet van de voortgang op de hoogte brengen/houden en het traject individueel volgen. Het is derhalve vooral belangrijk voor de nieuwkomersgroepen met een kortere

geschiedenis dat er wel een samenwerking op gang gaat komen en dat mooie initiatieven gedeeld gaan worden. Er zijn inmiddels kwalitatief goede overdrachtsdocumenten beschikbaar!

Een nieuwkomersgroep heeft als pilot zich op het leerlingvolgsysteem Leerkr8 georiënteerd. De bevindingen hierover zijn nog niet bekend.

Integratie in reguliere groepen

Ook hier zien we grote verschillen tussen de verschillende nieuwkomersgroepen. Op de ene locatie zien de leerlingen van de nieuwkomersgroepen andere leerlingen alleen tijdens de pauzes (soms ook bij gym) en bij andere locaties sluiten leerlingen aan bij reguliere rekenlessen en bij allerlei activiteiten door school georganiseerd.

Redenen voor beperkte deelname aan reguliere lessen zijn: het rooster sluit niet aan, het in- en uitvliegen is onrustig voor de groep en voor de leerling en leerlingen vinden het soms zelf niet prettig om uit de eigen groep naar een vreemde groep te gaan.

Professionalisering

Het voornemen voor 2023 was het deelnemen aan een NT2 opleiding gegeven door de Marnix academie in Utrecht. Helaas had, door de toenemende vraag vanuit Utrecht, de Marnix Academie geen ruimte voor cursisten uit andere regio's. De huidige situatie is dat op drie van de vijf locaties leerkrachten met NT2 expertise werkzaam zijn.

Oekraïense leerlingen op de reguliere basisscholen

De schatting is dat eind 2023 ongeveer 120 leerlingen op de basisscholen in 's-Hertogenbosch zitten. Deze basisscholen hebben de afgelopen twee jaren hun best gedaan een goed taalaanbod te verzorgen. In de praktijk blijkt dat zij tegen veel problemen zijn aangelopen: geen NT2 expertise, geen NT2 methodes/materialen, moeizame contacten met ouders, veel schoolverzuim etc. De scholen geven aan onmachtig te zijn om te voldoen aan de onderwijsbehoeften van deze leerlingen. Voor veel leerlingen in leerjaar 8 is het geven van een goed advies heel lastig. Scholen zien potentie in leerlingen maar het beheersen van de Nederlandse taal is onvoldoende om op niveau uit te komen stromen in het voortgezet onderwijs. In de praktijk blijkt dat de ene school uitgaat van de geschatte capaciteiten van de leerling en de andere school van de huidige beheersing van de Nederlandse taal. Scholen geven aan de samenwerking hierin met het voortgezet onderwijs te missen.

In november hebben de bestuurders het quotum van het aantal Oekraïense leerlingen in de nieuwkomersgroepen opgeheven. Daardoor konden de nieuw in 's-Hertogenbosch komende Oekraïense leerlingen, in de nieuwkomersgroepen geplaatst worden wat voor hen een beter taalaanbod betekende en voor de basisscholen geen extra belasting.

Doorontwikkeling

Het jaar 2023 heeft duidelijk aan het licht gebracht dat de tijd gekomen is om het nieuwkomersonderwijs, in de breedste zin van het woord, onder de loep te nemen. Compas heeft derhalve van de gezamenlijke bestuurders po, de opdracht gekregen een masterplan te schrijven over hoe het nieuwkomersonderwijs het best ingericht kan worden. De eerste versie van dit masterplan zal in januari 2014 gepresenteerd worden.

7. Trainingen

Een belangrijke voorwaarde voor vve, en onderdeel van het kader van de inspectie voor de uitvoering van vve, zijn toereikend geschoolde beroepskrachten. Compas biedt professionalisering in de vorm van trainingen, workshops en studiedagen. Door het stimuleren van leernetwerken, het delen en ontwikkelen van kennis wordt de kwaliteit van handelen van de individuele professional én van de groep vergroot.

In 2023 heeft Compas de volgende trainingen, workshops en studiedagen uitgevoerd. In totaal zijn 614 professionals geschoold. Hierbij is een aantal individuele en maatwerktrajecten niet meegerekend. Een inhoudelijke beschrijving van de trainingen is te vinden op de website van Compas.

DATUM	NAAM TRAINING WORKSHOP	AANTAL DEELNEMERS
9-01-23	Buitenspel: jij doet ertoe!	12
11-01-23	Inspiratiebijeenkomst Nationale Voorleesdagen	33
12-01-23	Spraak- en taalontwikkeling gaat dat vanzelf	9
12-01-23	De taalontwikkeling van meertalige kinderen	9
18-01-23	Coachend leidinggeven	16
19-01-23	Coachingsvaardigheden verdieping	4
19-01-23	Coachingsvaardigheden verdieping	6
23-01-23	De taalontwikkeling van meertalige kinderen	3
23-01-23	De taalontwikkeling van meertalige kinderen	8
25-01-23	Werken met de SNEL-test voor taal	14
26-01-23	Faalangst bij het jonge kind	9
26-01-23	Faalangst bij het jonge kind voorjaar	15
31-01-23	Jonge kindontwikkeling & zorg in beeld	9
6-02-23	NT2, benutten en inzetten van meertaligheid in de groep	14
6-02-23	NT2 benutten en inzetten van meertaligheid in de groep	11
13-02-23	De taalontwikkeling van meertalige kinderen	8
1-03-23	Sociaal emotionele ontwikkeling van jonge kinderen	8
1-03-23	Sociaal emotionele ontwikkeling bij jonge kinderen	6
16-03-23	Spelverhalen en spelontwikkeling	5
16-03-23	Spelverhalen en spelontwikkeling	5
21-03-23	Peuter-kleuter brein	8
21-03-23	Peuterbrein: hoe leert/ontwikkelt het peuterbrein?	12
23-03-23	Dag KDV, hallo school	11
23-03-23	Spelbegeleiding, hoeken inrichten	7
28-03-23	Coachend leidinggeven	9
3-04-23	Kijk!	7
13-04-23	Peuterjongens Kanteel Uden	9
13-04-23	Peuterjongens	9
19-04-23	Het jonge kind en een ontwikkelingsvoorsprong	13
19-04-23	Vier VVE voorjaar 2023	13
19-04-23	Omgaan met conflicten KDV de Tweeberg	12
20-04-23	Werken met SNEL-test voor taal	4

16-05-23	Baby- en peuterbrein	24
7-06-23	Angst bij jonge kinderen	11
7-06-23	Angst bij jonge kinderen	12
13-06-23	Piramide training	5
14-06-23	Werken met SNEL BS het Rondeel	17
20-06-23	Werken met SNEL KDV de Tweenberg	7
6-07-23	Rijke Speelleeromgeving	6
18-09-23	Faalangst bij het jonge kind najaar 2023	11
20-09-23	Schakelleerkracht	9
3-10-23	De jonge beelddenkers	7
5-10-23	Coachingsvaardigheden basis	11
10-10-23	Spraak- en taalontwikkeling, gaat dat vanzelf?	5
10-10-23	Piramide digitaal	8
31-10-23	Ruimte als derde pedagoog najaar 2023	6
1-11-23	Vier VVE najaar 2023	10
7-11-23	Lastig gedrag	19
15-11-23	Interactief voorlezen	17
20-11-23	Intervisiebegeleiding	10
21-11-23	Executieve functies	16
21-11-23	Signaleren van logopedische problemen	4
23-11-23	Interactief voorlezen	16
25-11-23	Jonge kindontwikkeling & zorg in beeld najaar 2023	6
25-11-23	Werken met de SNEL-test voor taal	11
28-11-23	Omgaan met conflicten	10
7-12-23	Interactief voorlezen	18
12-12-23	Interactief voorlezen	20
9-01-23	Buitenspel: jij doet ertoe!	12
	TOTAAL	614

Alle trainingen en workshops wordt geëvalueerd met de deelnemers middels een toegestuurd evaluatieformulier. Gegevens uit deze evaluatie worden gebruikt voor kwaliteitsverbetering van het aanbod, inhoud en vaardigheden van de trainer. De trainers komen minimaal vier keer per jaar bij elkaar om het aanbod de inhoud en de kwaliteit te bespreken.

Gemiddelde score in 2024 op een schaal van 1 tot 10:

Wat is je algehele oordeel over deze training?	8
In welke mate draagt de training bij aan je professionele ontwikkeling?	8
In hoeverre sluit de inhoud van de training aan op de praktijk?	8,2
In hoeverre sluit de inhoud aan op je verwachtingen?	7,7
Hoe tevreden ben je over de gekozen werkvormen?	8
Hoe ervaar je de deskundigheid van de trainer?	8,8

8. Slot

De gemeente Den Bosch investeert met haar beleid actief in de kwaliteit van kinderopvang (KO) en primair onderwijs (PO) en daarmee stimuleert zij de ontwikkeling van de kinderen in de gemeente. Dat beleid heeft positieve effecten en stimuleert samenwerking in de keten. Compas verbindt deskundig en professioneel de stakeholders die samen werken aan het behalen van die goede resultaten.

Compas ressorteert onder de stichting Samenwerkende Scholen voor Primair Onderwijs in 's-Hertogenbosch (SSPOH). Het bestuur van SSPOH heeft de toenmalige directeur a.i. in juli 2022 onder andere de opdracht gegeven een advies voor (juridische) positionering van Compas op te stellen. Dat advies is gebaseerd op diverse reeds bestaande documenten, (geleide) gesprekken met stakeholders, ervaringen/observaties.

In contacten met betrokkenen bleek dat de inzet en professionaliteit van Compas breed op waardering kan rekenen. Compas heeft meerwaarde, draagt bij aan continue verbetering van kinderopvang en primair onderwijs in 's-Hertogenbosch. Om doelen te bereiken vanuit een samenwerking die de grenzen van de eigen organisaties overstijgt, is een onafhankelijke en verbindende organisaties als Compas essentieel voor het behalen van succes.

Vanuit het streven om als kinderopvang en primair onderwijs gezamenlijk verantwoordelijk te zijn voor alle ontwikkelingen en werkzaamheden van Compas, heeft het bestuur van SSPOH besloten de eigen stichting op te heffen en te streven naar een andere rechtsvorm waarin zowel kinderopvang onderwijs als het primair onderwijs breed vertegenwoordigd zijn. Dit proces loopt momenteel nog. Op basis van adviezen en ontwikkelingen zullen organisaties voor KO en PO samen in een zorgvuldig proces afstemmen en besluiten nemen over de toekomstige positionering van Compas.

Voor 2023 maakt de financiële jaarrekening van Compas nog onderdeel uit van SSPOH.

Bijlage 1: Wijkindeling

Noord						
Naam kindcentrum stand alone	VVE	PA	P+	DA	Schakel	
Noorderlicht	X	X				
Palet, Het		X				
Haren, De	X	X	X			X
Duizendpoot	X	X	X	X		X
Pionier, De	X	X				X
Mini Club						
Tijd4Kids						

Oost						
Naam kindcentrum stand alone	VVE	PA	P+	DA	Schakel	
IJzeren Kind		X				
Driestroom, vrije school						
Cluster:	X	X				X
- Aan de Oosterplas						
- Zonnelicht						
- Tierelantijn						
- Rozenpoortje						
Het Rondeel (aan de Aa) sprbos	X	X		X		X
Quality Kids						
De Tweeberg						

Centrum/ Zuid						
Naam kindcentrum stand alone	VVE	PA	P+	DA	Schakel	
Vlindertuin	X	X				X
Beekman, L.W.						
Zuiderster		X				
t Stadshart		X				
Kameleon De Graaf	X	X	X	X		X
KC Kameleon		X				
Kindcentrum Het Zonnehuis						

West						
Naam kindcentrum stand alone	VVE	PA	P+	DA	Schakel	
Westerbreedte	X	X	X	X		X
Kwartiermaker, De	X	X				X
Boschveld, 't	X	X				X
Kruisboelijn (BBS kruiskamp)	X	X				X
Eigenwijze Willemspoort Nieuw		X				
Nour (BBS kruiskamp)	X					X
Ontdekking, De	X	X				X

Maaspoort/ Empel					
Naam kindcentrum stand alone	VVE	PA	P+	DA	Schakel
Wikveld, 't		X			
Sterrenboom Norlandia	X	X			
Sterrenboom Kanteel	X	X			X
Caleidoscoop					
KC Maaspoort		X			
Meander		X			
Schrijverke, 't		X			
't Goudvisje Empelseweg					
Om de Hoek (nieuw)					

Rosmalen					
Naam kindcentrum stand alone	VVE	PA	P+	DA	Schakel
Troubadour, kc De		X			
Masten, De (Meerlaer)		X			
Ven, 't		X			
Sparrenbos, Educatief Centrum 't		X			
Kc de ontluiking		X			
Hobbit, De		X			
Terp, De		X			
Groote Wielen		X			
Sprong, de		X			
Wittering.nl		X			
Hoven, de		X			
Campus a/d Lanen		X			
Stadsboederij Eyghentijds					
Pippi					
UkkieLukkie					
Het vrolijke koetje		X			
Zoete Lieve Gerritje					
Ons Bibelebontse Huisje (nieuw)					

Nuland, Vinkel en Engelen					
Naam kindcentrum stand alone	VVE	PA	P+	DA	Schakel
Joepie Hoogakker (Nuland)		X			
Joepie Mariaschool (Vinkel)					
Antonius Abt - Slot (Engelen)		X			
Antonius Abt - Park (Engelen)					
Matrix, De (Engelen)		X			

Bijlage 2: Bezettingsoverzicht Peuterarrangementen

Bezettingsoverzicht Peuterarrangementen 2022 - 2023

Per wijk

PA locaties	Wijk	202291	202292	202293	202294	202295	202296	202297	202298	202299	202310	202311	202312	gem. 2022	gem. 2023	gem. 2023	% bereik PA
PA Stadshart (v/h Bossche Broek)	Binnenstad	10	11	12	13	13	11	11	11	10	12	13	13	13	12		
Totaal Binnenstad														13	12	76	25%
KC Kaleidoscoop	Empel	13	14	13	13	14	14	13	13	11	11	10	9	14	12		
PA 't Wilveld II	Empel	12	13	11	10	8	9	9	9	13	13	13	13	15	11		
Totaal Empel														29	23	83	28%
Eigenwijze Kinderopvang Boefjes	Engelen	8	8	8	8	8	8	7	7	12	14	13	14	8	10		
Eigenwijze Kinderopvang Harlekijn	Engelen									3	4	4	3	3	4		
Totaal Engelen														10	13	79	17%
Het Sprokkelbos	Graafsepoort	18	18	18	17	17	17	17	17	18	14	14	14	17	17		
PA de Graaf	Graafsepoort	16	17	17	20	20	22	19	18	21	22	23	24	13	20		
PA Iberen Kind	Graafsepoort	30	30	32	30	32	34	31	22	26	31	33	33	30	30		
Tierlartijn	Graafsepoort	26	27	28	25	26	30	29	26	25	25	26	27	14	27		
Waalstraat 28	Graafsepoort	21	23	21	22	21	20	19	19	20	18	18	17	24	20		
Rijstraat 559	Graafsepoort													10			
Totaal Graafsepoort														100	113	202	54%
Campus aan de Lanen	Grote Wielen	5	4	5	8	8	8	7	9	9	10	9	9	6	8		
De Haven	Grote Wielen	6	8	9	9	11	10	10	11	12	12	12	11	8	10		
De Sprong	Grote Wielen	8	7	8	7	7	7	8	8	8	6	6	6	8	7		
De Windkracht	Grote Wielen	9	8	10	11	11	10	10	10	11	10	11	11	16	10		
Wittering.nl	Grote Wielen	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	3	4	1	2		
Totaal Grote Wielen														40	37	254	15%
de Wijboom	Maaspoort	13	13	12	12	12	11	10	11	11	13	14	13	11	12		
Het Kinderspeelkasteel	Maaspoort	25	23	22	20	17	17	18	17	17	17	17	16	22	19		
PA Meander	Maaspoort	14	15	15	16	14	13	12	11	11	12	13	12	8	13		
PA Sterrenbosch	Maaspoort	11	11	11	11	11	9	9	7	7	6			11	9		
PA Sterrenboom	Maaspoort											6	7				
PA 't Schijverke	Maaspoort	18	19	17	17	17	18	16	12	14	13	12	11	14	15		
Totaal Maaspoort														65	76	241	31%
PA de Kamelion	Munns/Vliert	26	26	24	22	25	27	26	24	24	21	23	22	25	24		
Totaal Munns/Vliert														26	24	96	25%
De Toevlucht Noord	Noord	17	18	20	20	19	19	18	18	18	20	19	19	17	19		
KC De Springtank/de Pionier	Noord	18	17	18	18	17	16	17	18	17	17	17	16	17	17		
Kindercampus Noord	Noord	21	24	25	26	27	26	26	24	22	20	21	18	24	23		
PA de Duizendpoot	Noord	33	33	32	30	31	32	31	29	33	36	36	34	34	33		
PA de Haren	Noord	32	33	31	32	31	31	31	24	27	28	30	28	26	30		
Totaal Noord														118	122	305	40%
Jeepie Peuterspeelzaal Nuland	Nuland	25	25	24	24	26	24	25	22	23	22	23	22	23	24		
Totaal Nuland														23	24	85	97%
KC de Hobbit/Otters	Rosmalen Noord	7	4	4	2	4	5	6	6	6	5	5	5	8	5		
PA de Teip (v/h Corfletti)	Rosmalen Noord	19	21	20	20	18	19	18	13	19	19	19	21	19	19		
PA 't Ven	Rosmalen Noord	13	13	13	14	15	15	14	14	20	18	18	18	15	15		
Het Vrolijke Koetje	Rosmalen Noord	22	21	23	28	28	26	23	19	21	22	20	19	17	23		
Totaal Rosmalen Noord														58	62	180	54%
PA de Troubadour	Rosmalen Zuid	13	11	14	14	14	15	15	13	17	16	19	18	10	15		
PA EC 't Sparrenbos	Rosmalen Zuid	13	12	10	11	10	11	10	8	8	9	10	9	12	10		
Totaal Rosmalen Zuid														22	25	156	16%
Jeepie Peuterspeelzaal Vinkel	Vinkel	20	19	14	13	13	13	16	18	20	22	22	22	20	18		
Totaal Vinkel														20	18	29	61%
PA Boschveld	West	18	18	16	16	15	15	15	12	17	18	18	21	22	17		
PA de Kruisboedijn	West	21	19	20	21	21	20	18	17	20	22	19	18	22	20		
PA de Kwartiermaker	West	17	17	17	13	10	11	10	9	10	8	8	9	20	12		
PA de Ontdekking	West	28	29	31	29	32	31	31	29	30	28	28	29	32	30		
PA Westerbredde	West	46	45	49	47	53	51	44	36	44	47	47	45	47	46		
Totaal West														142	124	304	61%
Zuiderster	Zuidoost	16	16	17	16	15	14	16	15	19	16	15	16	11	16		
PA de Windertuin	Zuidoost	11	12	14	14	13	13	12	12	14	14	14	14	16	13		
Totaal Zuidoost														28	29	158	18%
Eindtotaal		701	703	707	701	706	704	678	620	690	693	701	690	701	700	2.227	51%

2-4-2024